

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ირმა კილასონია

უცხო ქვეყნის პოპულიზმი, როგორც საგარეო პოლიტიკური
ინსტრუმენტი, რუსეთის ფედერაციის მიერ დასავლეთის
დემოკრატიული ქვეყნების არჩევნებში ჩარევის მაგალითზე

დიპლომატია და საერთაშორისო პოლიტიკა

სამაგისტრო ნაშრომი შესრულებულია დიპლომატიისა და საერთაშორისო
მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

ხელმძღვანელი: ეკა აკობია
ასოცირებული პროფესორი
საერთაშორისო ურთიერთობების დოქტორი

თბილისი
2018

უცხო ქვეყნის პოპულიზმი, როგორც საგარეო პოლიტიკური ინსტრუმენტი, რუსეთის მიერ დასავლეთის დემოკრატიული ქვეყნების არჩევნებში ჩარევის მაგალითზე

ირმა კილასონია

ანოტაცია

წინამდებარე ნაშრომის მიზანია, გამოიკვლიოს, თუ როგორ შეძლო რუსეთმა სტაბილური, დემოკრატიული სახელმწიფოების არჩევნებში ჩარევა საკუთარი საგარეო პოლიტიკური მიზნების მისაღწევად. კვლევის მთავარი ობიექტები არიან აშშ და საფრანგეთი - სახელმწიფოები, რომლებიც წარმოადგენენ დასავლური დემოკრატიული სამყაროს მნიშვნელოვან ნაწილს.

თემა აქტუალურია იქიდან გამომდინარე, რომ წარმოადგენს ერთობლიობას ბოლოდროინდელი მოვლენებისა, რომლებიც საფრთხეს უქმნიან დემოკრატიის ფუნქციონირებას და კიდევ უფრო მეტად აღვივებენ ანტიდასავლურ სენტიმენტებს, რითიც ხელს უწყობენ რუსეთს, მიაღწიოს საკუთარ საგარეო პოლიტიკურ მიზნებს. გარდა ამისა, ყველა კითხვაზე პასუხი ჯერ კიდევ არაა გაცემული.

თემა საკმაოდ აქტუალურია ასევე იმის გამო, რომ თუკი რუსეთი მანამდე მხოლოდ პოსტსაბჭოთა სივრცეში იყენებდა ამ ხერხს, შემდეგ უშუალოდ ტექნოლოგიურად განვითარებულ ქვეყნებშიც მოახერხა ჩარევა და ზოგ შემთხვევაში სასურველ მიზანსაც მიაღწია - ხელი შეუწყო ანტიევროპული ძალების გააქტიურებას და დასავლურ ქვეყნებში დესტაბილიზაციის შეტანას.

კვლევის ძირითადი შედეგია ის, რომ რუსეთის ჩარევის წარმატების ზრდა დასავლეთის დემოკრატიული სახელმწიფოების არჩევნებში განპირობებულია აშშ - სა და ევროპის ქვეყნებში პოპულიზმის ზრდით. პოპულისტური პარტიები და მათი ლიდერები წარმოადგენენ მყარ ნიადაგს ვლადიმერ პუტინის მცდელობებისათვის.

Foreign country's populism as a foreign policy instrument - Russian interference in western
democratic countries elections

Annotation

This paper aims to understand how Russia managed to interfere in the elections of stable democratic countries in order to achieve its foreign policy goals. Main research objects are USA and France, countries that are significant parts of the western world.

The topic is actual because it is a combination of recent major events, which threaten democracy and strengthen anti – Western sentiments. This helps Russia to achieve its foreign policy goals. Besides, there are many unanswered questions.

The topic is also actual because in recent years Russia has used this tool only in Post – Soviet Countries and then it interfered in developed countries and in some cases achieved its goal – supported triggering of anti – European forces and destabilized the west.

The result of the research says that the rise of populism in the USA and Europe made Russia's meddling in western countries elections successful. Populist parties and their leaders are the main ground for Putin's attempts.

სარჩევი

შესავალი.....	6
ტერმინთა განმარტება	10
თავი I. ლიტერატურის მიმოხილვა.....	12
თავი II. ზოგადი მიმოხილვა.....	15
თავი III. პოპულიზმი	19
3.1. განმარტებები, მიდგომები, ფაქტები.....	19
3.2. პოპულიზმის აღზევება ევროპასა და ამერიკის შეერთებულ შტატებში.....	21
თავი IV. რუსეთის მიერ გამოყენებული მეთოდებისა და ინსტრუმენტების მიმოხილვა	24
4.1. სსრკ-ის აქტიური ზომები	24
4.2. რუსეთის მიერ გამოყენებული ჩარევის თანამედროვე მეთოდები	25
თავი V. დასავლური დემოკრატიების არჩევნებში რუსეთის ჩარევის კონკრეტული შემთხვევები.....	33
5.1. ამერიკის შეერთებული შტატები.....	33
5.2. საფრანგეთი.....	36
თავი VI. თეორიული ჩარჩო	40
6.1. რბილი დაბალანსების თეორია.....	40
თავი VII. ანალიზი	45
დასკვნა	47
ბიბლიოგრაფია:	49

შესავალი

მეორე მსოფლიო ომის დასრულების შემდეგ მსოფლიოში თავისუფლების ყველაზე მნიშვნელოვანი საფუძველი იყო ძლიერი, განვითარებული ლიბერალური დემოკრატიები და ის ალიანსები, რომლებიც მათ აერთიანებდათ. ცივი ომის დასრულებისა და ნატოსა და ევროკავშირის თითქმის მთელ ცენტრალურ და აღმოსავლეთ ევროპაში გაფართოებისას ლიბერალური დემოკრატია ჩანდა ისეთი ძლიერი და სანდო, როგორც არასდროს. თუმცა, ბოლო პერიოდში რუსეთის მხრიდან განხორციელებულმა ქმედებებმა ეს პროცესები რუსეთის გავლენის ქვეშ მოაქცია, რამაც ლიბერალური დემოკრატია საეჭვო და თავდაცვით მდგომარეობაში ჩააყენა. ვლადიმერ პუტინმა თავისი პრეზიდენტობის დასაწყისშიც დაიწყო მინიშნება, რომ სურდა, რუსეთი კვლავ დიდ სახელმწიფოდ ექცია და ამ იმპერატივს ის მიიჩნევდა ნულოვანჯამოვან თამაშად, რაც გულისხმობს, რომ დასავლეთი იძენდა მეგობრებს პოსტ-კომუნისტური სახელმწიფოების სახით, რუსეთი კი კარგავდა, შესაბამისად, მას ყველა შესაძლო ვარიანტი უნდა მოესინჯა, რომ ეიძულებინა მოლდოვა, უკრაინა, საქართველო და ბალკანეთის ქვეყნები, გადაეხვიათ თავიანთი დასავლური ლიბერალური ორიენტაციიდან და დაბრუნებულიყვნენ რუსულ ორბიტაზე. ამის ნათელი მაგალითია რუსეთის მიერ სეპარატისტული ძალების მხარდაჭერა და შემოჭრა საქართველოში 2008 წელს, ყირიმის ანექსია 2014 წელს და დონბასში, უკრაინის აღმოსავლეთ ნაწილში საკუთარი ძალების შეყვანა. როგორც ჩანს, 2000 წელს ყოფილ იუგოსლავიაში, 2003 წელს საქართველოში და 2004-2005 წლებში უკრაინაში მომხდარი ფერადი რევოლუციების შემდეგ, სადაც აქციის მონაწილეებმა გააპროტესტეს გაყალბებული არჩევნები და ხელი შეუწყეს ავტორიტარიზმიდან დემოკრატიაზე გადასვლას, პუტინს შეეშინდა, რომ მასობრივი დემოკრატიული მობილიზაცია შესაძლოა თავად მის ქვეყანაშიც გავრცელებულიყო.

2000 წელს პუტინმა არჩევნების შემდეგ ხალხს მისცა დაპირება, რომ რუსეთს კვლავ დიდ სახელმწიფოდ აქცევდა. ამასთანავე, 2005 წელს მან 1991 წლის დეკემბერში სსრკ-ის დანგრევას უწოდა „მეოცე საუკუნის ყველაზე დიდი გეოპოლიტიკური კატასტროფა“

(Putin deploras collapse of USSR, 2005). ეს ყველაფერი ხდება მალევე მას შემდეგ, რაც 2004 წელს რვა ყოფილი კომუნისტური სახელმწიფო (ესტონეთი, უნგრეთი, ლატვია, ლიეტუვა, პოლონეთი, სლოვაკეთი, სლოვენია, ჩეხეთი) მიიღეს ევროკავშირში, 2007 წლის იანვარში კი მათ რიცხვს კიდევ ორი შეემატა (ბულგარეთი და რუმინეთი) (EU welcomes 10 new members, 2004). თან ამ 10 სახელმწიფოდან 3 (ლიეტუვა, ლატვია, ესტონეთი) უბრალოდ საბჭოთა კავშირის გავლენის ქვეშ კი არ იყო, არამედ მისი წევრი იყო (Burke, 2014). გარდა ამისა, 2004 წლის მარტში ნატოში მიიღეს ბალტიისპირეთის სამი სახელმწიფო და 4 პოსტ-კომუნისტური ქვეყანა (ბულგარეთი, რუმინეთი, სლოვაკეთი და სლოვენია), რამაც რუსეთის კიდევ უფრო გაღიზიანება გამოიწვია (NATO Enlargement—A Case Study, 2017). მას შემდეგ პუტინის მიზანს წარმოადგენს, წინააღმდეგობა გაუწიოს ანტი რუსულ ევროპას, როგორც ამას თავად აღიქვამს. რუსეთის ფედერაციას აქვს ნატოს სამხედრო ალიანსის დესტაბილიზაციის პირდაპირი ინტერესი იმ მიზნით, რომ გააფართოვოს ძალაუფლება და აღადგინოს თავისი ჰეგემონიური როლი (Walkowiak, 2017). 2016 წლის აშშ-ისა და 2017 წლის დასავლეთ ევროპული არჩევნები გამოდგება კარგ მაგალითად იმისათვის, რომ ვაჩვენოთ პუტინის მცდელობა, კვლავ გახადოს რუსეთი საშიშ დიდ ძალად, ან შესაძლოა სუპერძალადაც კი.

ბოლო წლებში ბრძოლის ტრადიციული მეთოდების პარალელურად რუსეთი აქტიურად იყენებს საინფორმაციო ომს, როგორც საგარეო პოლიტიკურ ინსტრუმენტს და სხვა სახელმწიფოებზე გავლენის მოხდენის საშუალებას. 2016 წლის რუსეთის საგარეო პოლიტიკის კონცეფციაც ნათლად მიუთითებს რუსეთის მიზანზე, დაბრუნდეს მსოფლიო ასპარეზზე, როგორც ჰეგემონი, რისთვისაც გამოიყენებს არაერთ შესაძლებლობას, მათ შორის საინფორმაციო ომსაც (Foreign Policy Concept of the Russian Federation, 2016).

21-ე საუკუნეში კონვენციურ ომთან შედარებით წინა პლანზე წამოიწია ომის ახალმა სახეობამ - საინფორმაციო ომმა, რაც ნიშნავს ინფორმაციის ტაქტიკურ და სტრატეგიულ გამოყენებას უპირატესობის მოსაპოვებლად. ის შესაძლოა მოიცავდეს ტაქტიკური ინფორმაციის მოგროვებას, პროპაგანდის ან დეზინფორმაციის გავრცელებას მტრის დემორალიზების ან მანიპულაციის მიზნით. შესაძლოა გამოვიყენოთ მისი რამდენიმე

მახასიათებელი: ნაკლები ღირებულება - ტრადიციულ იარაღთან შედარებით, ინფორმაციაზე დაფუძნებული ტექნიკების განვითარება არ მოითხოვს განსაკუთრებულ რესურსებს ან სახელმწიფო დაფინანსებას; საზოგადოების აღქმების მართვის გაფართოებული როლი - ახალმა ინფორმაციაზე დაფუძნებულმა ტექნიკებმა შესაძლოა გაზარდოს ტყუილის ძალა და მანიპულაციის შესაძლებლობები, რაც მნიშვნელოვნად ართულებს სახელმწიფოს მცდელობებს, მოიპოვოს პოლიტიკური მხარდაჭერა; კოალიციებისა შექმნისა და მხარდაჭერის სირთულე - კოალიციებზე დაყრდნობა ზრდის ყველა პარტნიორის დაუცველობას და აძლევს ოპონენტებს დიდ სტრატეგიულ უპირატესობას; ტაქტიკური გაფრთხილებისა და თავდასხმის შეფასების პრობლემები - დღეს არ არსებობს ადეკვატური ტაქტიკური გამაფრთხილებელი სისტემა, რომ ერთმანეთისგან განვასხვაოთ სტრატეგიული საინფორმაციო ომის თავდასხმები და სხვა სახის კიბერსივრცული ქმედებები; ახალი სტრატეგიული დაზვერვის გამოწვევა - ცუდად გაგებული სტრატეგიული საინფორმაციო ომი და მიზნები ამცირებს ინფორმაციის მოგროვების კლასიკურ სადაზვერვო და ანალიზის მეთოდებს (Roger C. Molander, 1996, p. 15).

რაც შეეხება რუსეთის მიერ დემოკრატიული ქვეყნების საარჩევნო პროცესებში ჩარევის მცდელობებს, ამ ნაშრომის კვლევის მიზნებისთვის ეს პროცესი შეიძლება ორ ეტაპად დავყოთ: რუსეთის ჩარევა ყოფილი საბჭოთა რესპუბლიკების საარჩევნო პროცესებში 1991-2014 წლებში და 2014 წლიდან მოყოლებული ჩარევა დასავლურ დემოკრატიებში. მიზანი ორივე შემთხვევაში ძირითადად ერთი იყო - პოპულისტური და, ამასთანავე, პრორუსული ძალების მხარდაჭერა.

ნაშრომის მიზანია გამოიკვლიოს ის, თუ როგორ მოახერხა რუსეთმა სტაბილური, დემოკრატიული სახელმწიფოების შიდა საქმეებში, უფრო კონკრეტულად კი არჩევნებში ჩარევა საკუთარი საგარეო პოლიტიკური მიზნების მისაღწევად. თემა საკმაოდ აქტუალურია იქიდან გამომდინარე, რომ თუკი მანამდე მხოლოდ ყოფილ პოსტსაბჭოთა ქვეყნებში იყენებდა ამ ხერხს, შემდეგ უშუალოდ ტექნოლოგიურად განვითარებულ ქვეყნებშიც მოახერხა ჩარევა და ზოგ შემთხვევაში სასურველ მიზანსაც მიაღწია - ხელი

შეუწყო ანტიევროპული ძალების გააქტიურებას და დასავლურ ქვეყნებში დესტაბილიზაციის შეტანას. თემა აქტუალურია იმის გამოც, რომ არც ისე დიდი ხნის წინ მომხდარი მოვლენების ერთობლიობას წარმოადგენს. ამასთანავე, ყველა კითხვაზე პასუხი ჯერ კიდევ გაცემული არაა და საკითხის კვლევა აქტუალურია.

ნაშრომში ყურადღება იქნება გამახვილებული აშშ - სა და დასავლეთ ევროპიდან საფრანგეთის, როგორც ევროკავშირის ორი საყრდენი სახელმწიფოდან ერთ - ერთზე. მითუმეტეს, რომ ბრექსიტის შემდეგ ამ სახელმწიფოს როლი, როგორც ევროკავშირის წამყვანი სახელმწიფოსი, გაძლიერდა და აქ გავლენის მოპოვება ნაწილობრივ ნიშნავს ევროკავშირზე გავლენის მოპოვებასაც. ნაშრომის მიზანია, გამოიკვლიოს, როგორ მოახერხა რუსეთმა დასავლეთის დემოკრატიული ქვეყნების არჩევნებში ჩარევა და რა განაპირობებს რუსეთის წარმატების ხარისხს.

საკვლევი კითხვა: რა განაპირობებს რუსეთის წარმატებას ჩაერიოს დასავლეთის დემოკრატიული სახელმწიფოების არჩევნებში?

ჰიპოთეზა: დასავლეთის დემოკრატიული სახელმწიფოების არჩევნებში რუსეთის ჩარევის წარმატების ზრდა განპირობებულია აშშ - სა და ევროპის ქვეყნებში პოპულიზმის ზრდით.

დამოუკიდებელი ცვლადი: აშშ - სა და ევროპის ქვეყნებში პოპულიზმის ზრდა

დამოკიდებული ცვლადი: დემოკრატიული სახელმწიფოების არჩევნებში რუსეთის ჩარევა

თეორია: რბილი დაბალანსების თეორია არის ძალთა ბალანსის თეორიის ბოლოდროინდელი დამატება, რომელიც აღწერს დაბალანსების არასამხედრო ფორმებს ცივი ომის დასრულების შემდეგ, უფრო კონკრეტულად კი 2003 წლის ერაყის ომის შემდეგ. უმეტესი ქვეყნები იზიარებენ მთავარ საზომს - ძლიერი სამხედრო ძალის არქონას და მის ნაცვლად შიდა ძალის გამოყენებას, ვიდრე სხვა აგრესიულ ფორმას. რბილი დაბალანსება იმ შემთხვევაში გვაქვს, როდესაც სუსტი სახელმწიფო გადაწყვეტს, რომ ძლიერი ქვეყნის დომინირება და გავლენა მიუღებელია და მისი სამხედრო ძლიერება იმდენად დიდია, რომ ტრადიციული დაბალანსება განუხორციელებადი და შეუძლებელიც კი არის. ამ უკანასკნელისგან განსხვავებით, რბილი დაბალანსება იწყება არა ძალთა ბალანსის

ფიზიკური ცვლილებით, არამედ ძლიერი სახელმწიფოს ცალმხრივი ქმედების ღირებულების გაზრდა, ძირის გამოთხრა და ჩაშლა. იგი სამხედრო ქმედებების მიხედვით კი არ ხორციელდება, არამედ ეკონომიკური, დიპლომატიური და ინსტიტუციონალური მეთოდებით (Pape, 2005).

ტერმინთა განმარტება

პოლიტიკური ომი - ჯორჯ ქენანის მოსაზრებით, ტერმინი აღნიშნავს მშვიდობის პერიოდში კლაუზევიცის დოქტრინის ლოგიკური გამოყენებას. უფრო ფართო განსაზღვრებით კი გულისხმობს ეროვნული მიზნების მისაღწევად ომის გარდა ყველა საშუალების გამოყენებას, რომლებიც შესაძლოა მოიცავდეს ღია ქმედებებს, როგორცაა პოლიტიკური ალიანსები, ეკონომიკური ზომები და „თეთრი“ პროპაგანდა და ისეთ ფარულ ოპერაციებს, როგორცაა „მეგობრული“ უცხოური აქტორების საიდუმლო მხარდაჭერა, „შავი“ ფსიქოლოგიურ ომი და მოწინააღმდეგე ქვეყნებში მიწისქვეშა წინააღმდეგობის წახალისება (Kennan, 1948, p. 2).

პოლიტიკური საშუალებების გამოყენება იმისათვის, რომ აიძულო მოწინააღმდეგე, გააკეთოს ის, რაც გინდა. ამ ტერმინში სიტყვა „პოლიტიკურით“ აღწერენ ხალხსა და მთავრობას შორის მიზანმიმართულ ურთიერთობას, რომელსაც აქვს გავლენა შედარებით უპირატესობასა და ეროვნულ გადარჩენაზე. ეს ტერმინი ხშირად მოიცავს ეკონომიკურ ზეწოლას, ძალადობას, დიპლომატიას, თუმცა, მისი მთავარი ასპექტი მაინც სიტყვების, სურათებისა და იდეების, როგორც პროპაგანდისა და ფსიქოლოგიური ომის, გამოყენებაა (Smith, 1989, p. 3).

საინფორმაციო ომი - წარმოადგენს საკუთარი საბრძოლო ინფორმაციის წყაროების დაცვის პროცესს, რომელიც იმავდროულად ცდილობს გაანადგუროს, დაამახინჯოს, დაამციროს ან უარყოს მტრის საბრძოლო ინფორმაციის წყაროები. მოიცავს 6 მანამდე არსებულ ქვე - სფეროს: საოპერაციო უსაფრთხოება, ელექტრონული ომი, სიცრუე, ფსიქოლოგიური

ოპერაციები, ინფორმაციულ პროცესებზე ფიზიკური თავდასხმა და საინფორმაციო თავდასხმა საინფორმაციო პროცესებზე (Brian Nichiporuk, 1999, p. 180).

ტროლები (Trolls) - მედიისა და სოციალური ქსელების უბრალო მომხმარებლები, რომლებიც ერთვებიან დისკუსიაში და რომელთა მიზანს დიალოგში საკუთარი წვლილის შეტანა კი არ წარმოადგენს, არამედ მისი ჩაშლა. ისინი ერთგვარად წარმოადგენენ ინტერნეტში ქაოსის შემქმნელ აგენტებს, რომლებიც ავრცელებენ დეზინფორმაციას, ართულებენ საკითხებს და ზოგჯერ ემუქრებიან და აბულინგებენ სხვა ინტერნეტ მომხმარებლებს. (Tsantarliotis, 2016, pp. 1-2)

ბოტები - სოციალურ მედიაში ინფორმაციის ავტომატური გამავრცელებლები, რომლებიც განსხვავდებიან გამოცდილების შესაბამისად და მუდმივად შეუძლიათ ნამდვილი ცხოვრების წესების იმიტაცია. ბოტებს შეუძლიათ არასასურველი შინაარსის ინფორმაციის წაშლა ან კონკრეტული მესიჯის გაჟღერება. ასევე აქვთ უნარი, საინფორმაციო სივრცე გადაფარონ და მკითხველს უბიძგონ, შეწყვიტონ რეალური ინფორმაციის ძიება (Russia Military Power - Building a Military to Support Great Power Aspirations, 2017).

აქტიური ზომები (რუს. активные мероприятия) - საბჭოთა საგარეო პოლიტიკის მხარდაჭერით წარმოებული საიდუმლო და ცრუ ოპერაციები, რომლებიც განსხვავდება შპიონაჟის, კონტრდაზვერვის, ტრადიციული დიპლომატიური და საინფორმაციო აქტივობებისგან. მისი მიზანია მთავრობებისა და/ან საზოგადოებების წარმოდგენებსა და აზრებზე გავლენის მოხდენა კონკრეტული საპასუხო რეაქციის მისაღწევად. აქტიური ზომებია დეზინფორმაცია და გაყალბება, მედიით მანიპულაცია, პოლიტიკური გავლენის ოპერაციები, საიდუმლო რადიო მაუწყებლები (Kanner, 1986, p. 1).

დასავლეთის დემოკრატიული სახელმწიფოები - ნაშრომში იგულისხმება აშშ და საფრანგეთი.

თავი I. ლიტერატურის მიმოხილვა

იმისათვის, რომ ავხსნათ, რატომ ერევა რუსეთი დასავლეთის დემოკრატიული სახელმწიფოების შიდა საქმეებში, უფრო კონკრეტულად კი არჩევნებში, აუცილებელია მიმოვიხილოთ რობერტ პეიპი და ტივი პოლი, რომლებიც საუბრობენ რბილი დაბალანსების თეორიაზე, როგორც ძალთა ბალანსის თეორიის ნაწილზე. ჟურნალ “საერთაშორისო უსაფრთხოებაში” გამოქვეყნებული სტატიაში რობერტ პეიპი ცდილობს, შეეწინააღმდეგოს დამკვიდრებულ მოსაზრებას, თითქოს ძირითად ძალებს არ შეუძლიათ აშშ - ის წინააღმდეგ დაბალანსება. მისი აზრით, ჯორჯ ბუმის სტრატეგიას სერიოზული გავლენა ექნებოდა და მნიშვნელოვნად შეცვლიდა ძირითადი ძალების დამოკიდებულებასა და რეაქციას მომავალში აშშ - ის მიერ ძალის გამოყენების თაობაზე. გარდა ამისა, ავტორი მიიჩნევს, რომ ძირითადი ძალები უკვე იმყოფებიან აშშ - ის დაბალანსების გზაზე იმ განსხვავებით, რომ ისინი ტრადიციული ხისტი დაბალანსების ნაცვლად გამოიყენებენ რბილი დაბალანსების ზომებს, როგორცაა ეკონომიკური განვითარება, საერთაშორისო ინსტიტუტები, დიპლომატიური შეთანხმებები და სხვ. დაბოლოს, პეიპი ამბობს, რომ რბილი დაბალანსება უფრო ინტენსიური გახდება, თუკი აშშ განაგრძობს ცალმხრივი აგრესიული ეროვნული უსაფრთხოების პოლიტიკის წარმოებას. მეცნიერი ასევე საუბრობს რბილი დაბალანსების მექანიზმების შესახებ, რომლებიც მოიცავს ეკონომიკურ გამლიერებას და ისეთი ორგანიზაციების შექმნას, საიდანაც სუპერსახელმწიფო გამოირიცხება, სუპერძალისათვის ტერიტორიის დათმობას, ჩახლართული დიპლომატიასა და დამბალანსებელ კოალიციაში მონაწილეობის შესახებ სურვილის გამოთქმას.

რბილ დაბალანსებაზე წერს ტივი პოლიც თავის სტატიაში „რბილი დაბალანსება აშშ - ის პირველობის დროს“. ავტორი არ ეთანხმება ანალიტიკოსების მოსაზრებას, რომლის თანახმად ძალთა ბალანსის თეორია გახდა არარელევანტური ცივი ომის შემდგომ საერთაშორისო სისტემაში სახელმწიფოთა ქცევის გასაგებად. მეორეხარისხოვანმა

ქვეყნებმა და დამწყებმა ძალებმა უარი თქვეს ტრადიციულ ხისტ დაბალანსებაზე (ალიანსების შექმნა ან შეიარაღება) იმიტომ, რომ არ ეშინათ აშშ - ის მზარდი ძალაუფლების შედეგად სუვერენიტეტის დაკარგვის. თუმცა, ისინი ჩაერთვნენ რბილი დაბალანსების სტრატეგიაში, რაც მოიცავს დროებითი კოალიციების შექმნასა და ინსტიტუციურ ვაჭრობას (ძირითადად გაეროში) აშშ - ის ძალისა და მისგან მხრიდან მომდინარე საფრთხისა და ქცევის შესაკავებლად. ავტორი რბილი დაბალანსების მაგალითად მიიჩნევს 1999 წელს კოსოვოს კონფლიქტში და 2003 წლის ერაყის ომში აშშ - ის სამხედრო ინტერვენციაზე სხვა სახელმწიფოების საპასუხო ქმედებას.

რბილი დაბალანსების შესახებ ორივე ზემოაღნიშნული ავტორის სტატიები მნიშვნელოვანია ნაშრომში იმისათვის, რომ ავხსნათ, რატომ იყენებს რუსეთი რბილი დაბალანსების მეთოდებს დასავლეთთან მიმართებაში.

ნაშრომში გამოყენებული ლიტერატურიდან ასევე აღსანიშნავია ალინა პოლიაკოვასა და სპენსერ ბოიერის 2018 წლის მარტში გამოქვეყნებული ნაშრომი სახელწოდებით „პოლიტიკური ომის მომავალი: რუსეთი, დასავლეთი და გლობალური ციფრული შეჯიბრის მომავალი ეპოქა“. ავტორები საუბრობენ, რომ დღეს რუსეთის მიერ დასავლეთის წინააღმდეგ წარმოებული პოლიტიკური ომის ღია მეთოდები გარდაიქმნა საიდუმლო მეთოდებად. თუმცა, ეს მეთოდები ახალი ნამდვილად არაა და საბჭოთა კავშირშიც აქტიურად გამოიყენებოდა. ავტორები გვთავაზობენ რუსეთის წარმოებული პოლიტიკური ომის ინსტრუმენტების ერთგვარ სახელმძღვანელოს. დასავლეთის დემოკრატიული სახელმწიფოების დესტაბილიზაციის სტრატეგია მოიცავს დეზინფორმაციის კამპანიებს, ევროპულ დემოკრატიებში პოლიტიკური მოკავშირეების შეძენას და კიბერ შეტევებს. სახელმძღვანელოში მთავარ აქტორებად მოიაზრებიან რუსული მედია საშუალებები, სოციალური მედიის ტროლები, ავტომატიზებული ანგარიშები (ბოტები), ვიკილიკსი, დისილიკსი, რუსეთისადმი კეთილგანწყობილი უცხო ქვეყნის პოლიტიკური პარტიები (მაგ., ეროვნული ფრონტი, იტალიური ლიგა) და რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, სამხედრო დაზვერვის, ფედერალური უსაფრთხოებისა და უცხოური დაზვერვის სამსახურები. ყველა ზემოაღნიშნული უწყებისა თუ

მედიასაშუალებების მიზანი ძირითადად მდგომარეობს დემოკრატიული არჩევნების დისკრედიტაციასა და დელეგიტიმაციაში, ანტი - ევროპული პოლიტიკური ძალების მხარდაჭერაში, ტრანსატლანტიკური ორგანიზაციებისათვის ძირის გამოთხრაში, ქვეყნებს შორის უთანხმოებების წახალისებასა და რუსეთის მიმართ საერთო ევროპული პოლიტიკის შესუსტებაში. ნაშრომისათვის მეტად მნიშვნელოვანია ჩარევისათვის რუსეთის მიერ გამოყენებული მეთოდების ცოდნა იმისათვის, რომ უკეთ გავიგოთ და ერთმანეთთან დავაკავშიროთ სხვადასხვა კვლევითი ორგანიზაციის დადებული დასკვნები კრემლის ჩარევასთან დაკავშირებით.

თავი II. ზოგადი მიმოხილვა

ბოლო წლებში რუსეთის მიერ სხვადასხვა ქვეყნის არჩევნებში ჩარევა ერთ-ერთ აქტუალურ თემად იქცა, განსაკუთრებით კი აშშ-ის 2016 წლის საპრეზიდენტო არჩევნებში ჩარევის შემდეგ. მიუხედავად იმისა, რომ რუსეთი აღარ წარმოადგენს სუპერ ძალას, პუტინი ცდილობს, განიმტკიცოს სტატუსი და პოზიციები, რისი განხორციელების მთავარ ინსტუმენტად დასავლეთის დესტაბილიზაცია აირჩია. ეს ეხება როგორც აშშ-ს, ისე ევროპულ სახელმწიფოებს. დესტაბილიზაციის ერთ - ერთ გზად კი სხვადასხვა დასავლური დემოკრატიის შიდა საქმეებში, მათ შორის არჩევნებში, ჩარევა გადაწყვიტა. იმ კავშირების განადგურება, რომლებიც ერთმანეთთან აერთიანებს და აძლიერებს ევროპის ბევრ სახელმწიფოს ინდივიდუალურად თუ კოლექტიურად, არის კრემლის ნაცადი და დატესტილი სტრატეგია. პუტინის მიზანია, რომ ევროკავშირი შიდა უთანხმოებებისაგან დაზიანდეს. ის მსოფლიო პოლიტიკას განიხილავს, როგორც ნულოვანჯამოვან შეჯიბრს და ეძებს სუსტ წერტილებს ევროპაში იმ მთავარი მიზნით, რომ კიდევ უფრო დაასუსტოს ისინი. პუტინი აღარ მალავს თავის მიზანს. 2017 წლის 16-19 ოქტომბერს სოჭში გამართულ დისკუსიაზე „კრეატიული დესტრუქცია: შეიქმნება თუ არა ახალი მსოფლიო წესრიგი მიმდინარე კონფლიქტებიდან?“ მან კრეატიული დესტრუქცია მიიჩნია ახალი მსოფლიო წესრიგის მშენებლობის წინაპირობად (Service, 2017). კრეატიული დესტრუქცია ჯოზეფ შუმპეტერის დამკვიდრებული ტერმინია, რაც გულისხმობს პროცესს, რომელშიც ტექნოლოგიები და ინოვაციები ქმნიან ახალ გზებს საქმის გასაკეთებლად და ამ პროცესში ეს ახალი გზები უკან ტოვებენ ძველს. ტექნოლოგიურმა ინოვაციამ შესაძლოა გაანადგუროს მთელი ინდუსტრია, ბიზნესი, მაგრამ ამავდროულად მათ ნაცვლად ახალი წარმოების შექმნას შეუწყოს ხელი (Allison, 2017).

რუსეთის ხელისუფლება ცდილობს გააკეთოს ის, რისი რუსეთში გაკეთების სურვილსაც აბრალებს ამერიკელებს. ძნელი სათქმელია, ნამდვილად სურდათ თუ არა რუს ხელისუფალთ აშშ-ის 2016 წლის არჩევნებში ტრამპის გამარჯვება, თუმცა ცხადია, რომ მათ

მიზანს წარმოადგენდა ამერიკული პოლიტიკის დისკრედიტაცია და დანგრევა (Service, 2017).

ამერიკულ გაზეთ ვაშინგტონ პოსტში გამოქვეყნებულ ანალიტიკურ სტატიაში ლუკან აჰმად ვეი (Lucan Ahmad Way) და ადამ ქეისი (Adam Casey) აღნიშნავენ, რომ რუსეთი ათწლეულების მანძილზე ერეოდა უცხოურ არჩევნებში. მათ სცადეს, შეეფასებინათ იყო თუ არა ინტერვენცია ეფექტური. ამის გასარკვევად ავტორებმა თავი მოუყარეს და გამოიკვლიეს 1991 წლის შემდეგ ინტერვენციის 29 შემთხვევა, რის შედეგადაც გამოიკვეთა, რომ 1990-იანი წლების შემდეგ ეს მოქმედება 2 ტალღად შეგვიძლია გავყოთ: პირველი ტალღა გრძელდებოდა 2014 წლამდე და სამიზნეს მხოლოდ პოსტ-საბჭოთა ქვეყნები წარმოადგენდნენ. მეორე ეტაპმა მოიცვა განვითარებული, დასავლური დემოკრატიები (Lucan Ahmad Way, 2018). პირველ ეტაპზე, საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ დაწყებული ინტერვენცია ძირითადად ეყრდნობოდა სამხედრო, ფინანსურ და დიპლომატიურ მცდელობებს, იმგვარად წარემართა მოვლენები, რომ შესაძლებელი ყოფილიყო სამიზნე ქვეყნებში საზოგადოებრივი აზრის ჩამოყალიბება. გარდა საქართველოში, ტაჯიკეთსა და მოლდავეთში სამხედრო ოპერაციებისა, 1994 წელს რუსეთის მთავრობა დახმარებას უწევდა პრო - რუს პოლიტიკოსებს ბელარუსისა და უკრაინის საპრეზიდენტო არჩევნებში, მათ შორისაა 1994 წელს იაფი ენერგორესურსები ვიაჩესლავ კებიჩის საპრეზიდენტო კამპანიის მხარდასაჭერად და ოპოზიციის ლიდერ ლეონიდ კუჩმას პოზიტიური გაშუქება რუსულ მედიაში. საწყის ეტაპზე მისი მთავარი მიზანი დემოკრატიისათვის ძირის გამოთხრა კი არ ყოფილა, არამედ პრო-რუსი კანდიდატების მხარდაჭერა. აქვე აღსანიშნავია რუსული ინტერვენციის საწყისი მცდელობების ორი მახასიათებელი: პირველ რიგში ის, რომ რუსეთის მთავრობა ნაკლებ პრიორიტეტს ანიჭებდა ავტოკრატიის ხელშეწყობას და საერთოდ თუ იყენებდა, ძალიან იშვიათად აქცევდა წნეხის ქვეშ დემოკრატიულ ქცევას. მეორე ნიშან - თვისება კი ისაა, რომ რუსეთი ხშირად ვერ ახერხებდა სასურველ შედეგებზე გავლენის მოხდენას. იშვიათ გამონაკლისად შესაძლოა ჩავთვალოთ რუსეთის წარმატებად პოსტ - საბჭოთა სივრცეში არჩევნებში ჩარევისა - ეს იყო უკრაინაში 2002 -2004 წლებში და მოლდოვაში 2005 წელს (Casey, 2017, გვ. 1-3).

მეორე ეტაპი იწყება 2014 წელს, როდესაც ყირიმის ანექსიის გამო აშშ-ისა და ევროკავშირის მიერ რუსეთის მთავარი თანამდებობის პირებისათვის, ბანკებისა და ბიზნესისათვის დაწესებულმა ეკონომიკურმა და ფინანსურმა სანქციებმა დიდი ზიანი მიაყენა რუსულ ელიტას და შეამცირა რუსეთის საფინანსო, ენერგეტიკული და თავდაცვის სექტორების ფუნქციონირება, რაც წარმოადგენს ერთ - ერთ ხელისშემშლელს რუსეთისათვის, კვლავ იქცეს დიდ ძალად. შესაბამისად, კრემლის მიზანი იყო ამ სანქციებისათვის თავის დაღწევა, რათა მისი რეჟიმი გამხდარიყო წარმატებული როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე საერთაშორისო დონეზე. მისი მიზნები ორგვარია. პირველი გულისხმობს რუსეთის იმპერიის აღდგენას რაღაც ფორმით, სადაც ყოფილი საბჭოთა კავშირის ტერიტორიებზე ექნება სულ მცირე არაფორმალური ძალაუფლება. ამასთანავე მეორე მიზანია, აიძულოს დასავლეთი, მიიღოს ახალი ძალთა ბალანსი და კვლავ მოექცეს რუსეთს, როგორც დიდ ძალას (Diamond, 2016). რუსეთის სურვილი, კვლავ გახდეს დიდი ძალა და ითამაშოს წამყვანი როლი საერთაშორისო დონეზე კარგად ჩანს რუსეთის 2016 წლის საგარეო პოლიტიკის კონცეფციაში, სადაც ასახულია, რომ რუსეთის ფედერაციის ერთ - ერთ მიზანს წარმოადგენს მისი დღევანდელი მსოფლიოს გავლენის ცენტრად გადაქცევა (Foreign Policy Concept of the Russian Federation, 2016).

მეორე მიზანი კი ისაა, რომ მსოფლიო აქციოს უსაფრთხო ადგილად ავტოკრატიისათვის. პუტინმა კარგად იცის, რომ ვერ შეძლებს დემოკრატიის აღმოფხვრას, მისთვის ძირის გამოთხრას ყველა ადგილას, თუმცა ის ეცდება დაანგროს, დაამხოს, დაამახინჯოს და აურიოს ის ყველგან, სადაც მოახერხებს. სწორედ ამიტომ, პუტინის რეჟიმი ბოლო რამდენიმე წელია დატვირთულია ოპორტუნისტული, თუმცა გამოცდილი კამპანიით, რომ გამიზნულად ავნოს დემოკრაციას და დაუმორჩილოს ის საკუთარ ინტერესებს. ეს ხდება არა მხოლოდ პატარა უმნიშვნელო ადგილებში, არამედ ლიბერალური დემოკრატიული წესრიგის ცენტრში, როგორცაა აშშ და ევროპა (Diamond, 2016).

მეორე ეტაპის დაწყებიდან, ანუ 2014 წლიდან დღემდე, სახეზე გვაქვს საზღვარგარეთ რუსეთის ქმედებების გაფართოება და ტრანსფორმაცია. ეს მხოლოდ იმას კი არ გულისხმობს, რომ რადიკალურად გაიზარდა რუსეთის ჩარევის გეოგრაფიული შინაარსი,

არამედ იმას, რომ ჩარევის მეთოდები მნიშვნელოვნად დაიხვეწა, რაზეც ცალკე თავში ვისაუბრებ. მეორე ეტაპი გამოწვევა და საფრთხეა დამკვიდრებული დემოკრატიებისთვის, პირველთან შედარებით, როდესაც რუსეთის მთავარი სამიზნე ავტორიტარული ან ნახევრად ავტორიტარული რეჟიმები იყვნენ.

თავის მხრივ, 2018 წლის 18 მარტს ჩანიშნული საპრეზიდენტო არჩევნებამდე მოსკოვმაც აღნიშნა, რომ ჰქონდა ხელშესახები მტკიცებულება რამდენიმე ევროპული ქვეყნის დესტრუქციული ჩარევისა აღნიშნულ არჩევნებში. რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს სპიკერმა მარია ზახაროვამ განაცხადა, რომ რუსეთმა გააფრთხილა ევროპული ქვეყნები, შეეწყვიტათ ასეთი ქმედებები, წინააღმდეგ შემთხვევაში ის უხეშ საპირისპირო ზომებს მიმართავდა (Anderson, 2018).

თავი III. პოპულიზმი

3.1. განმარტებები, მიდგომები, ფაქტები

პოპულიზმი გლობალური ფენომენია, რომელიც გვხვდება მსოფლიოს არაერთი კონტინენტის მრავალ ქვეყანაში, მაგალითად ინდოეთში, ტაილანდში, სენეგალში, ზამბიაში, ევროპაში - საბერძნეთში, გერმანიაში, იტალიაში, გაერთიანებულ სამეფოში, გარდა ამისა აშშ-სა და ლათინური ამერიკის ისეთ სახელმწიფოებში, როგორც არგენტინა, ვენესუელა და ბრაზილია. მის შესახებ არაერთი აკადემიურ თუ არაკადემიურ სტატიაში წერენ, თუმცა უმეტეს მათგანში არ არსებობს კონსენსუსი, თუ როგორ განვმარტოთ ეს ტერმინი.

პოპულიზმი, როგორც კონცეფცია, შეიქმნა 1967 წელს ლონდონის ეკონომიკის სკოლაში გამართულ კონფერენციაზე. 1970 – 80 - იან წლებში პოპულიზმისადმი არსებობდა ორი მიდგომა: ერთი დაკავშირებული იყო მოდერნიზაციის თეორიასთან, მეორე კი სტრუქტურულ მარქსიზმთან. თუმცა, ორივე მიდგომა პოპულიზმს მიიჩნევდა განვითარებად სახელმწიფოებსა და ნახევრად პერიფერიულ სამყაროში ისტორიული და პოლიტიკური გარემოებების შედეგად. 1990-იანი წლების დასაწყისიდან კი პოპულიზმის შესწავლის ახალმა ეტაპმა ყურადღება გაამახვილა პოპულისტ ლიდერებსა და მათ მხარდამჭერებზე და მას ნეოპოპულიზმი უწოდა. დღეს პოპულიზმი, როგორც კონცეფცია, რელევანტურია და ხშირად გამოყენებულია დამამცირებელ კონტექსტში, რაც ამცირებს მისი, როგორც ანალიტიკური იარაღის, ღირებულებას (Dinç, 2016, p. 6).

ზოგადად, პოპულიზმისადმი სამი მიდგომა არსებობს: პოპულიზმი როგორც იდეოლოგია, როგორც დისკურსი და როგორც პოლიტიკური სტრატეგია. თითოეული მიდგომა სხვადასხვაგვარად განსაზღვრავს პოპულიზმს და განსხვავდება მათი ანალიზის ერთეულებიცა და შესაბამისი მეთოდებიც. მაგალითად, იდეოლოგიის შემთხვევაში პოპულიზმი განისაზღვრება, როგორც ურთიერთდაკავშირებული იდეები პოლიტიკისა და საზოგადოების ბუნების შესახებ და მისი ანალიზი ფოკუსირებულია პარტიებსა და მათ

ლიდერებზე, შესაბამის მეთოდს კი ტექსტის ანალიზი წარმოადგენს. რაც შეეხება პოპულიზმს, როგორც დისკურსს, რომლის შესაბამისი მეთოდი განმარტებით - ტექსტუალური ანალიზია, ანალიზის ერთეული კი ტექსტები, გამოსვლები და პოლიტიკის შესახებ საჯარო დისკურსი. იგი განმარტება, როგორც პოლიტიკის შესახებ განცხადებების გაკეთების ხერხი. დაბოლოს პოპულიზმი, როგორც პოლიტიკური სტრატეგია, არის მობილიზაციისა და ორგანიზაციის ფორმა, რომელიც ორიენტირებულია შედარებით ისტორიულ ანალიზსა და შემთხვევების შესწავლაზე (case studies). მისი ანალიზის ერთეულია პარტიები (სტრუქტურებზე ფოკუსირებით), ლიდერები და სოციალური მოძრაობები (Dinç, 2016, გვ. 8). მოკლედ მიმოვიხილოთ თითოეული მათგანი: პოპულიზმის, როგორც იდეოლოგია, არის ვიწროდ ფოკუსირებული იდეოლოგია, რომელიც საზოგადოებას 2 ანტაგონისტურ და ჰომოგენურ ჯგუფად დაყოფილად მიიჩნევს. ეს არის „სუფთა ხალხი“ „კორუფციული ელიტის“ წინააღმდეგ. ამ შემთხვევაში პოლიტიკა უნდა იყოს ხალხის ზოგადი ნების გამოხატულება (Mudde, 2007, p. 23). ამ ტიპის პოპულიზმი არის იდეების კრებული, რომელიც ხასიათდება ხალხსა და ელიტას შორის ანტაგონიზმით, პოპულარული სუვერენიტეტის პრიმატით, სადაც კეთილი, პატიოსანი ზოგადი ნება უპირისპირდება ელიტის აქტორების მორალურ კორუფციას (Bonikowski, 2013, p. 6).

მეორე ალტერნატიული მიდგომა პოპულიზმს განსაზღვრავს, როგორც უფრო დისკურსიულ სტილს. ამ შემთხვევაში პოპულიზმი არის რიტორიკა, რომელიც ქმნის ბრძოლას ხალხსა (ელ პუებლო) და ოლიგარქიას შორის, როგორც მორალურ და ეთიკურ კონფრონტაციას სიკეთესა და ბოროტებას შორის (Torre, 2007, p. 389).

მესამე მიდგომა, რომელიც ძირითადად ლათინური ამერიკის თემაზე მომუშავე სოციოლოგებსა და პოლიტიკის მეცნიერებს შორისაა პოპულარული, პოპულიზმს განიხილავს, როგორც პოლიტიკურ სტრატეგიას. ის აერთიანებს სამ ვარიანტს, რომლებიც ფოკუსირდება პოლიტიკური სტრატეგიის სამ სხვადასხვა ასპექტზე: პოლიტიკური არჩევანი, პოლიტიკური ორგანიზაცია და მობილიზაციის ფორმები (Dinç, 2016). პოპულიზმი იღებს კონკრეტული ეკონომიკური პოლიტიკისა და მასობრივი

მობილიზაციის ფორმებს. პოპულისტური პოლიტიკები ეწოდება იმ ქმედებებს, რომელთა მიზანია ეკონომიკური გადანაწილება და ბუნებრივი რესურსების ნაციონალიზაცია, პოპულისტური მობილიზაციის ნაწილი კი ხელისუფლების ელიტისა და სისტემის საწინააღმდეგო მოწოდებებია (Madrid, 2008, p. 482).

პოპულიზმისადმი საერთო მიდგომა არის ის, რომ შევხედოთ მას, როგორც „მოთხოვნის მხარეს“, ე.ი. იმ პრობლემებს, რომლებიც მოქალაქეებს უბიძგებს, ხმა მისცენ პოპულისტებს. თუმცა, კვლევის დროს პოპულიზმის გამომწვევი „მიწოდების მხარის“ გათვალისწინებაც არანაკლებ მნიშვნელოვანია. პოპულიზმი დემოკრატიული ფუნქციონირების დარღვევის შედეგი უფროა, ვიდრე გამომწვევი მიზეზი. ეს არის მიზეზი იმისა, რომ დემოკრატიული ინსტიტუტები ვერ მუშაობენ კარგად, ანუ აქტიურად და წარმატებით ვერ პასუხობენ იმ გამოწვევებს, რომელთა წინაშეც დგას მათი საზოგადოება (Berman, 2017, p. 1).

3.2. პოპულიზმის აღზევება ევროპასა და ამერიკის შეერთებულ შტატებში

25 წლის წინ ლიბერალური დემოკრატია აღმასვლის ეტაპზე იყო. ევროპაში აქტიურად ვრცელდებოდა ახალი ლიბერალური დემოკრატიები, ვითარდებოდა ეკონომიკა, რადიკალურ პარტიებს არ ენიჭებოდა მნიშვნელობა. ყველა ფიქრობდა, რომ აშშ - სა და საფრანგეთში დემოკრატია ოდნავ თუ შეიცვლებოდა. თუმცა, ბოლო რამდენიმე წელიწადია ის განიცდის შიდა და გარე გამოწვევებს. შიდა გამოწვევებში განსაკუთრებით ყურადსაღებია პოპულიზმის აღზევება მთელი მსოფლიო მასშტაბით. თუმცა, ნაშრომის კვლევის მიზნებიდან გამომდინარე აქცენტი დასმული იქნება პოპულიზმის ზრდაზე დასავლეთ ევროპასა და აშშ - ზე. პოპულიზმის დასავლეთის დემოკრატიულ ქვეყნებში მომძლავრების დასადასტურებლად შეგვიძლია, მოვიყვანოთ რამდენიმე მნიშვნელოვანი მაგალითი: ბრექსიტი, 2016 წლის აშშ - ის საპრეზიდენტო არჩევნებში დონალდ ტრამპის არჩევა, საფრანგეთის ეროვნული ფრონტისადმი გაძლიერებული მხარდაჭერა, გერმანიაში

უკიდურესად მემარჯვენე პარტიის „ალტერნატივა გერმანიისათვის“ მოხვედრა ბუნდესტაგში 2017 წლის არჩევნებში, და სხვ.

ზოგადად, როდესაც დემოკრატია სტაბილურია, ყველა ძირითადი პოლიტიკური აქტორი ცდილობს, მუდმივად დაიცვას დემოკრატიის თამაშის ძირითადი წესები. ახალი პოლიტიკური ძალების გამოჩენაც დემოკრატიული სიძლიერესა და სიცოცხლისუნარიანობას მოასწავებს. თუმცა, პოპულიზმის შემთხვევაში ახალი პარტიები არ გვთავაზობენ იდეოლოგიურ ალტერნატივებს დემოკრატიულ სისტემაში. ნაცვლად ამისა, ისინი ექვექვემ აყენებენ და ეწინააღმდეგებიან თავად დემოკრატიული სისტემის ძირითად წესებსა და ნორმებს. ეს დიდ პრობლემას წარმოადგენს, ვინაიდან ბევრს უჩნდება იმავეს გაკეთების სურვილი, მათ შორის ძველი, უკვე დამკვიდრებული პარტიების წარმომადგენლებს. გარდა ამისა, მოქალაქეები, განსაკუთრებით კი ახალგაზრდები, დემოკრატიის ისეთი ერთგულნი აღარ არიან, როგორც ადრე. ეს უკანასკნელნი აქტიურად ინტერესდებიან და ერთვებიან პოლიტიკურ ექსტრემიზმში, რაც შესაძლოა, აიხსნას იმით, რომ მათ მცირე წარმოდგენაც კი არ აქვთ, როგორი შეიძლება ყოფილიყო მათი ცხოვრება სხვა პოლიტიკურ სისტემაში (Mounk, 2018). პოპულიზმმა დაასრულა ცენტრისტული მემარცხენე და ცენტრისტული მემარჯვენე დუოპოლია, რომელიც მეორე მსოფლიო ომის დასრულების შემდეგ ბატონობდა ევროპულ პოლიტიკაში. პარტიული სისტემები დაყოფილია და უმეტესი მათგანი მემარჯვენეობისკენ გადაიხარა. არაერთი მეცნიერს სჯეროდა, რომ პოპულიზმი ძირითადად გამოხატავდა 2000 - იანი წლების ბოლოდან 2010 - იანი წლების დასაწყისში არსებულ დიდი ეკონომიკური ვარდნის შედეგს. არსებობდა ვარაუდი, რომ როდესაც დიდი ეკონომიკური ვარდნა შემცირდებოდა, იმავე ბედს გაიზიარებდა პოპულიზმი. თუმცა, მიუხედავად ევროპის ეკონომიკური გამოცოცხლებისა და უმუშევრობის შემცირებისა, პოპულიზმი კვლავ იზრდება და ძალას იკრებს კულტურული ლიბერალიზაციიდან, მასობრივი იმიგრაციის მიმართ არსებული საზოგადოებრივი წინააღმდეგობიდან და ეროვნული სუვერენიტეტის დათმობიდან. იმიგრაცია იწვევს შემფოთებას უსაფრთხოების, კულტურისა და ეკონომიკური ჩანაცვლების საკითხების

თაობაზე. ამასთანავე, იგი ასუსტებს ტრანსეროვნული ინსტიტუტების ლეგიტიმაციას, რომელნიც ადამიანებს მიერ აღიქმებიან შემზღვევლად სუვერენული ხალხის უფლებისა, გამოიყენონ ეროვნული პოლიტიკური შესაძლებლობები საფრთხეებისაგან თავდაცვისათვის (Galston, 2018).

პრეზიდენტ დონალდ ტრამპის 45 - ე პრეზიდენტად არჩევის შემდეგ პოპულიზმმა გავლენის ახალ დონეს მიაღწია. მისი წარმატების საწინდარი იყო რასიზმის, სექსიზმისა და ჰომოფობიის პლატფორმა. საგარეო პოლიტიკაში დონალდ ტრამპს სურს, რომ ამერიკა დააყენოს პირველ ადგილას და ამავდროულად დაასრულოს საკუთარი ქვეყნის ხანგრძლივი კეთილისმსურველი ჰეგემონის როლი, რომელიც უზრუნველყოფს უსაფრთხოებასა და ჰუმანიტარულ დახმარებას მთელს მსოფლიოში. დონალდ ტრამპის წარმატება და მისი დღის წესრიგი ასახავს ევროპაში უკიდურესად მემარჯვენე პოპულისტური მოძრაობებისა და პარტიების გაძლიერებას. ისევე, როგორც აშშ - ის ამჟამინდელი პრეზიდენტი, მისი ევროპელი კოლეგებიც, მაგალითად მარინ ლე პენი ან ვიქტორ ორბანი, ამტკიცებენ, რომ მათთვის პირველ ადგილას მათი ქვეყნებია. შესაბამისად, მათ მიერ საკუთარი ერის პირველ ადგილზე დაყენება იწვევს ევროკავშირის როლის შესუსტებას, როგორც ამას ორბანი აკეთებს, ან საერთოდ ამ ორგანიზაციის უარყოფას, როგორც ეს მარინ ლე პენის შემთხვევაშია (Rytz, 2017).

პოპულიზმის მომძლავრებამ შესაძლებელი გახადა რუსეთის გავლენის გაძლიერება ევროპაში, ვინაიდან პრეზიდენტ პუტინს მოსწონს ეთნონაციონალიზმი და რელიგიური ტრადიციონალიზმი, რაც მიმზიდველია პოპულისტური მოძრაობებისათვის.

თავი IV. რუსეთის მიერ გამოყენებული მეთოდებისა და ინსტრუმენტების მიმოხილვა

4.1. სსრკ-ის აქტიური ზომები

სანამ უშუალოდ რუსეთის მიერ საგარეო პოლიტიკური მიზნების მისაღწევ თანამედროვე გზებსა თუ მეთოდებზე გადავალთ, მოკლედ მიმოვიხილოთ საბჭოთა კავშირის დროს არსებული ინსტრუმენტები.

საბჭოთა კავშირის რეჟიმი შექმნის დღიდან, 1917 წლიდან ცდილობდა, მისი კომუნისტური რევოლუცია ექცია გლობალურ კომუნისტურ რევოლუციად. თუმცა, მხოლოდ მეორე მსოფლიო ომში გამარჯვებამ მისცა მას სუპერძალის სტატუსი და შესაძლებლობა, ჩარეულიყო სხვა ქვეყნებში გლობალური მასშტაბით. სსრკ აკონტროლებდა და თას ახვევდა საბჭოთა კომუნისტურ მოდელს მთელს აღმოსავლეთ ევროპას და მხარს უჭერდა კომუნისტურ და ნაციონალისტ ანტი - კოლონიურ რადიკალურ მოძრაობებს. ის ცდილობდა, შეექმნა აშშ - ისა და ევროპის ლიდერობით წარმართული მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ არსებული ეკონომიკური სისტემის, ევროკავშირისა და ნატოს საკუთარი ალტერნატივა (Lohr, 2018).

უშუალოდ ამერიკის შეერთებულ შტატებში გამოყენებული აქტიური ზომები შესაძლოა 2 ნაწილად დავყოთ, რომლებშიც სხვადასხვა აქტივობები და მოქმედი პირები გამოიყოფა. პირველი ნაწილი ეხება „კლასიკურ“ აქტიურ ზომებს, რომლებიც მოიცავს დეზინფორმაციას, ფრონტსა და სამხედრო ოპერაციებს. დეზინფორმაციის მისაღწევად აქტიურად იყენებდნენ ფარულ რადიო სადგურებს, პრესას და ყალბ ინფორმაციებს. ფრონტის მიმართულებით იგულისხმება, ასე ვთქვათ, ძმური ორგანიზაციები, მეგობრული საზოგადოებები და მასიური ორგანიზაციები. სამხედრო ოპერაციები ძირითადად ფოკუსირებული იყო აჯანყებული, წინააღმდეგობის გამწევი მოძრაობების მხარდაჭერასა და ე.წ. სველ საქმეებზე, რაც გამოიყენება მნიშვნელოვანი პირის მკვლელობის ევფემიზმად. აქტიური ზომების მეორე და არანაკლებ მნიშვნელოვანი

ნაწილია გავლენის აგენტები და სპეციალური მიზნისათვის გაწერილი ქმედებები. პირველი მათგანი აერთიანებს მედიას, აკადემიურ საზოგადოებას და პოლიტიკოსებს, მეორე კი დაფრთხობას, შანტაჟს და თაღლითობას (Whittle, 2004, p. 52).

საბჭოთა კავშირის პერიოდში მისი აქტიური ღონისძიებების რამდენიმე მაგალითის მოყვანა შეიძლება, რომელთა მიზანი იყო ამერიკის შეერთებული შტატებისა და სხვა სახელმწიფოების დისკრედიტაცია და დასუსტება. 1979 წელს საბჭოთა კავშირის აგენტებმა გაავრცელეს ჭორი, თითქოს აშშ იყო პასუხისმგებელი მექაზე დიდი მეჩეთის დაპყრობაზე. 1980 წელს ფრანგი ჟურნალისტი საფრანგეთის სასამართლომ ბრალდებულად სცნო 1959 წლიდან საბჭოთა გავლენის აგენტობისათვის, 1981 წლის აგვისტოში კი საბჭოურმა ახალი ამბების სააგენტომ ამერიკის შეერთებული შტატები დაადანაშაულა პანამის ლიდერის, ომარ ტორიჯოს, სიკვდილში (Soviet "Active Measures": Forgery, Disinformation, Political Operations, 1981).

4.2. რუსეთის მიერ გამოყენებული ჩარევის თანამედროვე მეთოდები

საბჭოთა კავშირის არსებობის პერიოდთან შედარებით, პუტინის მმართველობის დროს გაფართოვდა მის ხელთ არსებული და დასავლეთის წინააღმდეგ მიმართული აქტიური ზომები, ანუ ერთ დროს საბჭოთა კავშირის მიერ გამოყენებული პოლიტიკური ომის ინსტრუმენტები მსოფლიოში მიმდინარე მოვლენებზე გავლენის მოსახდენად მედიის, პოლიტიკისა და საზოგადოების მანიპულაციის გზით.

შესაძლოა ითქვას, რომ გავლენის მოხდენის რუსული სტრატეგია მოიცავს დეზინფორმაციის კამპანიებს, ევროპულ დემოკრატიებში პოლიტიკური მოკავშირეების შექმნას და კიბერშეტევებს. თითოეულ შემთხვევაში დაქირავებული პროქსები, რომლებიც კრემლის პირდაპირი თუ ირიბი აგენტები და ერთეულები არიან, იღწვიან იმისათვის, რომ შექმნან სტრატეგიული გაურკვევლობა და დამაჯერებელი უარყოფადობა (plausible deniability) (Alina Polyakova, Spencer P.Boyer, 2018, გვ. 4).

დეზინფორმაციის შემთხვევაში მთავარი ღია მონაწილეა რუსული მედია – „სპუტნიკი“, „რუსეთი დღეს“, ფარულ აქტორებს კი წარმოადგენს სოციალური მედიის ტროლები (მაგ., ინტერნეტის კვლევის სააგენტო), ავტომატიზებული ანგარიშები (accounts), იგივე ბოტები, ვიკილიკსი, პერსონიზირებული ანგარიშები ფეისბუქზე, ტვიტერსა თუ ინსტაგრამზე. მათი მიზანია ქვეყნებში უთანხმოების გავრცელება, ფაქტსა და გამოგონილს შორის საზღვრის წაშლა, ტრანსატლანტიკური ინსტიტუტებისა და დასავლეთის პოლიტიკური ნარატივისათვის ძირის გამოთხრა. ამ შემთხვევაში მეთოდები შეიძლება 3 ნაწილად გავყოთ: **საზოგადოებრივი მოწყვლადობის იდენტიფიცირება**, როდესაც რუსეთთან დაკავშირებული აქტორები აძლიერებენ სოციალურ საკითხებზე აზრთა სხვადასხვაობას, მაგალითად, ევროპაში ეს ძირითადად ეხება იმიგრაციას, ისლამს, ტერორიზმს, აშშ - ში კი რასობრივ დაპირისპირებებს, სისხლის სამართლის პოლიტიკასა და ლათინური ამერიკისა და ისლამური სახელმწიფოებიდან იმიგრაციის საკითხებს. მეორე ნაწილია **კომპიუტერული პროპაგანდის განთავსება**, რაც გულისხმობს პროპაგანდისტული მესიჯების გავრცელებას ტექნიკური, ხშირად ავტომატიზებული საშუალებებით, რათა შეძლოს საზოგადოებრივი აზრის ცვლილება. დაბოლოს, მცდარი, დამაბნეველი და აზრთა სხვადასხვაობის გამომწვევი ინფორმაციის გავრცელება და გაძლიერება (Alina Polyakova, Spencer P.Boyer, 2018, pp. 4-5).

დეზინფორმაციის ნაწილში ერთ - ერთი ნათელი მაგალითი შესაძლოა იყოს „ლიზას შემთხვევა“ გერმანიაში, რომელიც 2016 წლის 11 იანვარს მოხდა. ბერლინში რუსი ემიგრანტი ოჯახიდან 13 წლის 30 საათით გაუჩინარებულმა გოგონამ პოლიციას უთხრა, რომ ის გაიტაცეს და გააუპატიურეს, მისი ოჯახი კი ამას ახლო აღმოსავლეთის ან ჩრდილოეთ აფრიკის მიგრანტებს აბრალებდა. ბერლინის პროკურორის ოფისმა გამოარკვია, რომ ეს მცდარი ინფორმაცია იყო და მასზე სექსუალური ძალადობის ნიშნები არ აღმოუჩენიათ. რეალურად გოგონა იმყოფებოდა თავისი 19 წლის მეგობართან, რომელმაც თქვა, რომ გოგონას ეშინოდა სახლში წასვლა, ვინაიდან სკოლაში ინცინდენტი შეემთხვა, რის თაობაზეც მის მშობლებს სკოლიდან შეატყობინეს. რუსეთის სახელმწიფო ტელევიზია „პირველმა არხმა“ მომხდარი არასწორად გააშუქა, გააზვიადა და თქვა, რომ

პოლიციამ გოგონას ოჯახის წევრებს უარი უთხრა საქმის გამოძიების დაწყებაზე მომხდარის დამალვის მიზნით (German Prosecutors Say Russian Teen's Rape Claim Fabricated, 2016). 23 იანვარს რუსულ - გერმანულმა თემმა და ანტი - იმიგრანტულმა აქტივისტებმა დაგეგმეს საპროტესტო აქცია არარსებული დანაშაულის წინააღმდეგ და ითხოვდნენ გერმანიაში მიგრანტების ჩადენილი ყველა დანაშაულის სრულყოფილ გამოძიებას (Nimmo, 2017). ეს ითვლება ევროპაში რუსეთის ერთ - ერთ ყველაზე გახმაურებულ დეზინფორმაციულ ოპერაციად, რომელიც მიზნად ისახავდა გერმანიის კანცლერისადმი საზოგადოების ნდობის დაკარგვას იმიგრაციის გამოყენებით. საზოგადოებრივი აზრის გამოკითხვების მიხედვით ამ საკითხმა გააუარესა ანგელა მერკელის რეიტინგი და ევროკავშირის სახელმწიფოთა მთავრობებს შორის გამოიწვია აზრთა სხვადასხვაობა, თუ ვის უნდა მიეღო თავშესაფრის მაძიებლები (Andreas Rinke, 2016). როგორც ჩანს, ამ შემთხვევაშიც, დეზინფორმაციის გავრცელებით, გარდა ევროკავშირში დესტაბილიზაციის შეტანისა, რუსეთის მთავარი მიზანი იყო ევროკავშირის ერთ - ერთი ძლიერი და სტაბილური ქვეყნისა და მისი ლიდერის დასუსტება, რისთვისაც ევროკავშირისათვის რთული პერიოდი შეარჩია, როდესაც ორგანიზაციაში ცხარე დებატები მიმდინარეობდა კონფლიქტებისა და მძიმე ეკონომიკური მდგომარეობის გამო ჩრდილოეთ აფრიკიდან და ახლო აღმოსავლეთიდან თავშესაფრის მაძიებელთა საკითხთან დაკავშირებით, რომლის ერთ - ერთი მხარდამჭერი სწორედ გერმანიის კანცლერი იყო.

საინტერესოა, თუ როგორ ვრცელდება ყალბი ინფორმაცია ტროლების მეშვეობით. საკითხს ხსნის ყოფილი რუსი ტროლი ვიტალი ბესპალოვი, რომელიც ამ მიმართულებით მუშაობდა 2014 წლიდან 2015 წლამდე. როგორც რუსი ჟურნალისტი ამბობს, ინტერნეტში ბევრი ვაკანსია ნახა „კონტენტ მენეჯერის“ პოზიციაზე, სადაც არც სამუშაო აღწერილობა იყო მოცემული, არც რაიმე განსაკუთრებული მოთხოვნები ჰქონდათ და ამ სფეროში ზოგადად არსებულ ანაზღაურებასთან შედარებით გაცილებით მეტი ხელფასი იყო (45 ათასი რუბლი, რაც დაახლოებით 700 ამერიკული დოლარია). კომპანიის მენეჯერთან მოკლე გასაუბრების შემდეგ ვიტალიმ მუშაობა დაიწყო რუსეთის ახლა უკვე კარგად

ცნობილ ტროლების ე.წ. საწარმოში, რომელსაც სხვაგვარად ინტერნეტის კვლევის სააგენტოსაც უწოდებენ (Simon Shuster, 2018). რამდენიმე წლის შემდეგ აშშ - ის საპრეზიდენტო არჩევნებში ჩარევაში ბრალდებული 13 ადამიანიდან 12 ერთ დროს სწორედ სანკტ პეტერბურგში დაფუძნებული ამ „საწარმოს“ თანამშრომლები იყვნენ (Grand Jury Indicts Thirteen Russian Individuals and Three Russian Companies for Scheme to Interfere in the United States Political System, 2018).

ყოფილი ტროლის მთავარ მოვალეობას წარმოადგენდა სოციალურ მედიაში ყალბი ანგარიშების შექმნა და მათი გამოყენება ონლაინ კომენტარების დასაწერად. თავად საწარმოს უფრო ფართო მცდელობებს წარმოადგენდა უახლესი მეთოდებით პროპაგანდისტული კამპანიის წარმოება. დასაქმებულებს ხელმძღვანელებისგან მკაცრი წესები ჰქონდათ დაწესებული: პირველი ის იყო, რომ არ უნდა დაეგვიანათ და ადრე არასდროს უნდა წასულიყვნენ და მეორე და უმთავრესი ის იყო, რომ არასდროს გაეკრიტიკებინათ რუსეთი პრეზიდენტი ვლადიმერ პუტინი ონლაინ სივრცეში. მათ არ ჰქონდათ პუტინზე ხუმრობის უფლება. მასზე ან მხოლოდ პოზიტიური უნდა ეთქვათ, ან საერთოდ არაფერი. გარდა რამდენიმე იდეოლოგიურად მოტივირებული დასაქმებულისა, რომლებიც თავს „პუტინის ტროლებს“ უწოდებდნენ, საწარმოში ძირითადად პოლიტიკისადმი გულგრილად განწყობილი ადამიანები მუშაობდნენ და მათ მოტივაციას მხოლოდ ფული წარმოადგენდა. 2014 წლის ბოლოს მთავარი სამიზნე ბარაკ ობამა წარმოადგენდა, რომელსაც „საწარმო“ წარმოაჩენდა სულელად ან წარუმატებლად რუსეთის პრეზიდენტთან შედარებით, გერმანიის კანცლერი ანგელა მერკელს კი ფაშისტად. როგორც ყოფილი რუსი ტროლი აღნიშნავს, სამსახურიდან წამოსვლის დღეს მას უფროსმა უთხრა ფანჯარაზე მიუთითა და უთხრა, რომ აქ (იგულისხმება „საწარმო“ ან თავად რუსეთი) პრორუსები არიან, იქით კი - პროამერიკელები (Simon Shuster, 2018).

რუსეთის სტრატეგიის მეორე ნაწილია **პოლიტიკური კავშირების შექმნა**. მათი მიზანია ევროკავშირსა და აშშ - ს შორის აზრთა სხვადასხვაობის შეტანით შეასუსტონ რუსეთის მიმართ საერთო პოლიტიკის შესახებ კონსენსუსი და ძირი გამოუთხარონ ევროპულ პოლიტიკას ანტიევროპული და ხელისუფლების წინააღმდეგ არსებული პოლიტიკური

მომრაობების მხარდაჭერით. მთავარ მეთოდს წარმოადგენს ფინანსური და დიპლომატიური დახმარება, მედიისა და საზოგადოებრივი ურთიერთობების მხარდაჭერა. აქ მნიშვნელოვან აქტორებად მოიაზრებიან მოკავშირე ან მეგობრული პოლიტიკური პარტიები. ევროპაში ბევრ უკიდურესად მემარჯვენე და უკიდურესად მემარცხენე პარტიებს პრო - რუსული პოზიცია უჭირავთ. ერთ მხარეს არიან ისეთები, რომლებმაც ხელი მოაწერეს თანამშრომლობის შესახებ შეთანხმებას პუტინის „ერთიანი რუსეთის“ პარტიასთან. ასეთია ავსტრიის თავისუფლების პარტია, ფრანგული ეროვნული ფრონტი, იტალიის ლიგა და სხვ. დანარჩენი პარტიები კი მუდმივად უჭერენ მხარს პრო - რუსულ პოლიტიკას, მაგალითად ყირიმის რუსეთის ტერიტორიად აღიარებას ან სანქციების მოხსნას (Alina Polyakova, Spencer P.Boyer, 2018, გვ. 6). პოლიტიკური კავშირების დამყარების ერთ - ერთ ნათელ მაგალითად შესაძლოა მოვიყვანოთ საფრანგეთის პარტია „ეროვნული ფრონტი“. იგი წარმოადგენს უკიდურესად მემარჯვენე პროტექციონისტულ, პოპულისტურ პარტიას, რომლის მთავარი მიზანია, შეამციროს იმიგრაცია. აღნიშნული პარტია ღიად უჭერს მხარს საფრანგეთის მოქალაქეების უფლებების უპირატესობას უცხოელებსა და იმიგრანტებზე. მისი დიდი სურვილია, გაზარდოს საფრანგეთის საერთაშორისო პრესტიჟი და ძალაუფლება. სხვა არაერთ საკითხთან ერთად, ევროკავშირთან აქამდე არსებული ყველა ხელშეკრულების გადახედვა ეროვნული სუვერენიტეტის დასაბრუნებლად და ევროზე უარის თქმა მისი მანიფესტის შემადგენელი ნაწილია. საგარეო პოლიტიკური კურსიდან კი აღსანიშნავია, რომ მას სურს საფრანგეთ - გერმანია - რუსეთის სამმხრივი ალიანსის დაარსება და ევროკავშირზე უარის თქმის შედეგად სუვერენული სახელმწიფოების პან - ევროპული კავშირის შექნა, რომელშიც შევა რუსეთი და შვეიცარიაც, მაგრამ არ შევა თურქეთი (What does France’s National Front stand for?, 2014). ცნობილია ისიც, რომ მოსკოვში დაფუძნებული ბანკისგან მარინ ლე პენის პარტიამ მიიღო 9 მილიონი ევროს ღირებულების სესხი იმისათვის, რომ გაეგრძელებინა საქმიანობა. ეს ფაქტი პარტიის ლიდერმაც დაადასტურა (Walt, 2014). თავად ფრონტის წევრები აცხადებენ, რომ სესხი საჭირო იყო მუშაობის გასაგრძელებლად, რისთვისაც ისინი თვეების მანძილზე ცდილობდნენ თანხის მოძიებას და მსოფლიო ქვეყნებში მათი

მხარდამჭერებისგან დახმარების მიღებას, ვინაიდან ბანკებმა ეროვნულ ფრონტს უარი განუცხადეს სესხის მიცემაზე. არსებობს მოსაზრება, რომ შეთანხმება შედგა ნაწილობრივ ლე პენის მოსკოვში ვიზიტის გამო, როდესაც ის შეხვდა ალექსანდრ ბაბაკოვს, პუტინთან დაახლოებულ რუს კანონშემოქმედს, რომელიც ფლობს ბიზნესს უკრაინაში და 2014 წლის აპრილში მოხვდა ევროკავშირის სანქციების ქვეშ (Turchi, 2014). აქვე უნდა აღინიშნოს მარინ ლე პენის მცდელობები, შეიძინოს მოკავშირეები საფრანგეთის საზღვრებს გარეთ. 2013 წლის ივნისში ის იმყოფებოდა მოსკოვში, სადაც შეხვდა სახელმწიფო დუმის სპიკერ სერგეი ნარუშკინს და ვიცე პრემიერ დმიტრი როგოზინს. (Walt, 2014)

რუსეთის მეთოდების მესამე ნაწილი მოიცავს **კიბერშეტევებს დეზინფორმაციის სამსახურში**, რომლის მთავარი აქტორები არიან რუსეთის ისეთი სამთავრობო სააგენტოები, როგორცაა სამხედრო დაზვერვის სამსახური (GRU), უსაფრთხოების ფედერალური სამსახური (FSB), საგარეო დაზვერვის სამსახური (SVR). ცნობილი პროქსებია : APT (Advanced Persistent Threats) 28 და 29, კიბერბერკუტი (Alina Polyakova, Spencer P.Boyer, 2018, გვ. 9). ტერმინი APT ბოლო რამდენიმე წელია დამკვიდრდა და აღნიშნავს როგორც ჰაკერების მიერ გამოყენებულ ხერხებს, ასევე ახალი სახეობის საფრთხეების ბუნებას. ის იყენებს თავდასხმის მრავალმხრივ ტექნიკებსა და მიმართულებებს და შესრულებულია საიდუმლოდ იმისათვის, რომ ჰაკერებმა შეძლონ სამიზნე სისტემებზე კონტროლის შენარჩუნება და ინფორმაციის შეგროვება შეუმჩნეველად ხანგრძლივი პერიოდის მანძილზე (Tankard, 2011, გვ. 16). კიბერბერკუტი კი არის ორგანიზაცია რუსეთის სახელმწიფოს დაფინანსებული კიბერ შეტევებისათვის, რომელიც მხარს უჭერს რუსეთის სამხედრო ოპერაციებსა და სტრატეგიულ მიზნებს უკრაინაში. ორგანიზაცია ახორციელებს როგორც ტექნიკურ, ასევე პროპაგანდისტულ თავდასხმებს, რომლებიც შეესაბამება რუსეთის „ინფორმაციული კონფრონტაციის“ კონცეფციას. 2014 წლიდან, დაარსებიდან, კიბერბერკუტმა განახორციელა კიბერ შპიონაჟისა და თავდასხმის მრავალი ინციდენტი, მათ შორის ნატოს, უკრაინისა და გერმანიის სამთავრობო ვებ გვერდების მწყობრიდან გამოყვანა. 2017 წელს მისი მთავარი ყურადღება ორიენტირებული იყო ჰაკერების მეშვეობით უკრაინის მთავრობისა და პოლიტიკური

ფიგურების კომპიუტერებიდან მოპოვებული დოკუმენტების ინტერნეტში გამოქვეყნებაზე. მიღებულ ინფორმაციას ის იყენებს უკრაინის მთავრობის დისკრედიტაციისათვის. მისი განზრახვაა არჩეული პირების დემორალიზება და მათ მიმართ უნდობლობის გაღვივება (Russia Military Power - Building a Military to Support Great Power Aspirations, 2017, pp. 39-40).

კიბერშეტევების შემთხვევაში დამხმარე აქტორები არიან ვიკილიკსი (WikiLeaks), დისი ლიკსი (DCLeaks) და Shadow Brokers (Alina Polyakova, Spencer P.Boyer, 2018). პირველი მათგანი წარმოადგენს ვებ გვერდს, რომელიც 2006 წელს დაარსდა. ის ერთგვარი მამხილებლის ფუნქციას ასრულებს და ასაჯაროებს საიდუმლო დოკუმენტებს (Fildes, 2010). თავად ვიკილიკსი საკუთარ თავს უწოდებს მრავალეროვან მედია ორგანიზაციას და ასოცირებულ ბიბლიოთეკას, რომელიც ფოკუსირებულია დიდი ოდენობის საიდუმლო მონაცემების ანალიზსა და გამოქვეყნებაზე. მათ შორისაა ისეთი შეზღუდული ოფიციალური დოკუმენტები, რომლებიც ომის, შპიონაჟისა და კორუფციის თემებს ეხება (What is WikiLeaks, 2015). ვებ - გვერდი ამბობს, რომ ის იღებს პოლიტიკური, ისტორიული, დიპლომატიური და ეთიკური მნიშვნელობის შეზღუდულ ან ცენზურის ქვეშ მოქცეულ მასალებს და არ აინტერესებს ჭორები, აზრები და სხვაგან უკვე საჯაროდ ხელმისაწვდომი მასალები (Sauter, 2010).

დისი ლიკსი კიდევ ერთი წყაროა გამჟღავნებული მასალების გასაზიარებლად. სწორედ ამ ვებ გვერდზე აიტვირთა ჰილარი კლინტონის კამპანიიდან მოპარული ელექტრონული წერილები. ვებ - გვერდი შეიქმნა 2016 წლის შუა პერიოდში და თავდაპირველად მის მიზანს წარმოადგენდა საჰაერო ძალების გენერალი ფილიპ ბრიდლავის ელექტრონული წერილების გამოქვეყნება. მას ბოლოს აშშ - ის ევროპული სარდლობისა და ნატოს ძალების მეთაურის თანამდებობა ეკავა (Does a BEAR Leak in the Woods?, 2016),

რაც შეეხება Shadow Brokers-ს, არ არსებობს ოფიციალურად დადასტურებული ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ რას წარმოადგენს ის. თუმცა, მათ მიერ გამოქვეყნებული მასალების გაანალიზებით, შესაძლოა, გარკვეული ვარაუდის დონეზე ვისაუბროთ მათ საქმიანობაზე. შეიძლება ითქვას, რომ ეს არის ჰაკერების საიდუმლო ჯგუფი, რომელიც

თავს ჩრდილის გამტეხებს უწოდებს. 2013 წელს მათ მოიპარეს აშშ - ის ეროვნული უსაფრთხოების სააგენტოს საიდუმლოების შემცველი რამდენიმე დისკი და ამავე წლის ზაფხულიდან ეტაპობრივად აქვეყნებდნენ ამ ინფორმაციას ინტერნეტში, რითიც დააზიანეს ორგანიზაციის სადაზვერვო შესაძლებლობები და ხელში ჩაუგდეს გამოცდილი კიბერ ხელსაწყოები სხვებს (Schneier, 2017).

როგორც ჩანს, ყველა ზემოაღნიშნული აქტორის მთავარ მიზანს წარმოადგენს დემოკრატიული არჩევნების დისკრედიტაცია და დელეგიტიმაცია და პოლიტიკურად დამაზიანებელი ინფორმაციის გამოაშკარავებით დასავლურ ინსტიტუტებში უნდობლობის დათესვა. მეთოდებიდან აღსანიშნავია პერსონალური და ინსტიტუციონალური ინფორმაციის მოპარვა, რომელიც მოგვიანებით ინტერნეტით ვრცელდება თვითგამოცხადებული დამოუკიდებელი ჯგუფის (მაგ., ვიკილიკსი) მიერ და გამოიყენება დეზინფორმაციის კამპანიების საწარმოებლად იმ მიზნით, რომ დააზარალონ კონკრეტული ინდივიდი (მაგ., ჰილარი კლინტონი) ან ინსტიტუტი (მაგ., აშშ - ის ეროვნული უსაფრთხოების სააგენტო).

თავი V. დასავლური დემოკრატიების არჩევნებში რუსეთის ჩარევის კონკრეტული შემთხვევები

5.1. ამერიკის შეერთებული შტატები

რუსეთის მცდელობა, გავლენა მოეხდინა ამერიკის შეერთებული შტატების 2016 წლის არჩევნებზე, წარმოადგენს კრემლის ხანგრძლივ სურვილს, მიაღწიოს აშშ - ის დემოკრატიული პროცესების მიმართ საზოგადოების ნდობის დაკარგვას, გამოიწვიოს დესტაბილიზაცია და ძირი გამოუთხაროს აშშ - ის მეთაურობით შექმნილ ლიბერალურ დემოკრატიულ წესრიგს, რომლის გაძლიერებასაც რუსი ლიდერები აღიქვამენ საფრთხედ რუსეთისა და პუტინის რეჟიმისათვის (Assessing Russian Activities and Intentions in Recent US Elections: The Analytic Process and Cyber Incident Attribution, 2017, გვ. 1).

2016 წლის 21 ივლისს ვიკილიკსმა გამოაქვეყნა ეროვნული კომიტეტის, აშშ - ის დემოკრატიული პარტიის ოფიციალური მმართველი ორგანოს, 7 წამყვანი თანამშრომლის (მათ შორის კომუნიკაციების დირექტორი ლუის მირანდას და ეროვნული ფინანსური დირექტორის იორდან კაპლანის) დაახლოებით 20 ათასი ელექტრონული წერილი და 8 ათასზე მეტი დოკუმენტი. გამოქვეყნებული ელექტრონული წერილები 2015 წლის იანვრიდან მასამდე პერიოდს ეკუთვნოდა და შეიცავდა რამდენიმე დონორის პერსონალურ ინფორმაციას, მათ შორის სოციალური უსაფრთხოებისა და პასპორტის ნომრებსა და საკრედიტო ბარათების მონაცემებს. დემოკრატიულმა პარტიამ მომხდარის შემდეგ საქმის გამოსაძიებლად ჩართო კიბერ უსაფრთხოების კომპანია „Crowd Strike“, რომელმაც საერთო ტაქტიკებისა და ტექნიკების, პროგრამული უზრუნველყოფის აღმოჩენის შემდეგ დაადგინა რუსეთის მთავრობასთან დაკავშირებული 2 სხვადასხვა ჰაკერული ჯგუფი. აქედან ერთ - ერთი ჯგუფი, სახელწოდებით „მყუდრო დათვი“, 2015 წლის ზაფხულიდან წვდომის მიღების შემდეგ თვალყურს ადევნებდა ელექტრონულ წერილებსა და მიმოწერებს, მეორე ჯგუფის, „მოდური დათვის“, სამიზნე კი დონალდ ტრამპის შესახებ ოპოზიციის კვლევითი ფაილები იყო. სწორედ ეს ჯგუფი შეიჭრა

ეროვნული კომიტეტის სისტემაში აპრილში, რის შედეგადაც შესაძლებელი გახდა ორივე მათგანის გამოაშკარავება (Peterson, 2016).

ცნობილია, რომ „მოდური დათვი“, იგივე APT 28, რუსეთში დაფუძნებული განცალკევებულად მოქმედი აქტორია, რომელიც აქტიურია 2000 - იანი წლების შუა პერიოდიდან და პასუხისმგებელია ჩარევის კამპანიებზე საავიაციო, თავდაცვის, ენერჯის, სამთავრობო და მედია სექტორებზე აშშ - ში, დასავლეთ ევროპაში, კანადაში, ბრაზილიაში, საქართველოში, ჩინეთში, ირანში, მალაიზიაში, სამხრეთ კორეასა და იაპონიაში. „მყუდრო დათვი“ კი 2015 წლის ზაფხულში გამოაშკარავდა. მართალია, ზემოაღნიშნულ კიბერ უსაფრთხოების კომპანიამ ვერ დაადგინა ამ ორ აქტორს შორის თანამშრომლობა ან ერთმანეთის შესახებ ინფორმაციის ფლობა, თუმცა, აღმოაჩინა, რომ რუსეთის ჯაშუშობის ორივე ჯგუფი იყენებს ერთსა და იმავე სისტემებს და ცალ - ცალკეა ჩართული იდენტური მონაცემების მოპარვაში (Alperovitch, 2016). შესაძლოა, ეს იმის გამო ხდება, რომ რუსეთის დაზვერვისა და უსაფრთხოების 4 მთავარი სააგენტოს (ფედერალური უსაფრთხოების სამსახური, მთავარი სადაზვერვო დირექტორატი, უცხოური დაზვერვის სამსახური და ფედერალური დაცვის სამსახური) ფუნქცია - მოვალეობები ფარავს ერთმანეთისას და, ამასთანავე, მათ შორის დიდი კონკურენციაა. ეს ხდება იმის გამოც, რომ ვინაიდან ხშირად საჭიროა სწრაფი შედეგების დადება და კრემლის სიამოვნება, კოორდინაცია და ინფორმაციის გაცვლა სააგენტოებს შორის შეზღუდულია და მოითხოვს პირდაპირ კონტროლს პუტინისა ან მისი წარმომადგენლების ჩარევის გზით (Galeotti, 2016, pp. 3-4).

უკვე პრეზიდენტად არჩეულმა დონალდ ტრამპმა უარყო ის ფაქტი, რომ რუსეთი ჩაერთა არჩევნებში მისი კანდიდატურის დასახმარებლად და განაცხადა, რომ ბრალდებები ეკუთვნოდნენ დემოკრატებს, რომელთაც რცხვენოდნენ მასთან წაგება (Fandos, 2016). რუსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრმა სერგეი ლავროვმაც სისულელე უწოდა ბრალდებებს, თითქოს ვლადიმერ პუტინი პირადად იყო ჩართული აშშ - ის საპრეზიდენტო არჩევნებზე გავლენის მოხდენაში (Mills, 2016). თუმცა, სხვაგვარად ფიქრობენ აშშ - ის ცენტრალურ სადაზვერვო სააგენტოში, გამოძიების ფედერალურ

ბიუროსა და ეროვნული უსაფრთხოების სააგენტოში, რომლებიც ერთიან პოზიციაზე არიან. მათ ერთობლივად “მაღალი დამაჯერებლობით” განაცხადეს, რომ რუსეთის მთავრობამ განახორციელა გამოცდილი კამპანია ბოლო არჩევნებზე გავლენის მოსახდენად (Masters, 2018).

რუსეთის მიერ აშშ - ის არჩევნებში ჩარევას ადასტურებს არაერთი უწყების ოფიციალური ანგარიში და სასამართლოს ოქმები. 2017 წლის 6 იანვარს გამოქვეყნდა ეროვნული უსაფრთხოების სააგენტოს, ცენტრალური სადაზვერვო სააგენტოსა და გამოძიების ფედერალური ბიუროს ერთობლივი ანგარიში სახელწოდებით „აშშ - ის ბოლო არჩევნებში რუსეთის ქმედებებისა და განზრახვების შეფასება“. დოკუმენტში სამივე უწყება აცხადებდა, რომ რუსეთის პრეზიდენტმა ვლადიმერ პუტინმა თავად გასცა 2016 წლის კამპანიაზე გავლენის მოხდენის ბრძანება მაშინ პრეზიდენტობის კანდიდატ დონალდ ტრამპის სასარგებლოდ. ამ მიზნით კრემლი ცდილობდა ჰილარი კლინტონის დისკრედიტაციას და მისი პოტენციური პრეზიდენტობისა და არჩევადობისათვის ზიანის მიყენებას. ამის მიზეზი კი ისაა, რომ პუტინი ჰილარი კლინტონს ადანაშაულებდა 2011 წლის ბოლოდან 2012 წლის დასაწყისამდე მისი რეჟიმის წინააღმდეგ მასობრივი პროტესტის წახალისებაში. გარდა ამისა, რუსეთის პრეზიდენტი ღიად აფიქსირებდა ტრამპის პოლიტიკის უპირატესობას რუსეთთან თანამშრომლობის შესახებ და ადარებდა მას კლინტონის აგრესიულ რიტორიკასთან (Assessing Russian Activities and Intentions in Recent US Elections, 2017, გვ. 1).

2018 წლის 16 თებერვალს კოლუმბიის ოლქის სამხარეო სასამართლოს დიდმა პალატამ 13 რუს ინდივიდსა და 3 რუსულ კომპანიას წარუდგინა ბრალი ამერიკის შეერთებული შტატების პოლიტიკური სისტემის ჩარევის სქემაში. ბრალდებების მიხედვით, 13 ბრალდებულიდან 12 სხვადასხვა დროს მუშაობდა ინტერნეტის კვლევის სააგენტოში (Grand Jury Indicts Thirteen Russian Individuals and Three Russian Companies for Scheme to Interfere in the United States Political System, 2018). აღნიშნული ორგანიზაციის მიზანია შექმნას ტვიტერის, ფეისბუქისა და სხვა სოციალური მედიის ათასობით ყალბი ანგარიში იმისათვის, რომ გავლენა მოახდინოს დასავლეთის საწინააღმდეგო საზოგადოებრივი

აზრის ჩამოყალიბებაზე (Everything you wanted to know about trolls but were afraid to ask, 2015). საბრალდებო ოქმშიც აღნიშნულია, რომ 2014 წლის დასაწყისიდან ორგანიზაციამ დაიწყო აშშ - ის პოლიტიკურ სისტემაში, მათ შორის 2016 წლის საპრეზიდენტო არჩევნებში, ჩარევის ოპერაციები. ბრალდებულების სტრატეგიულ მიზანს წარმოადგენდა აშშ - ის პოლიტიკურ სისტემაში უთანხმოების შეტანა. ისინი თავს ამერიკელ პიროვნებებად ასაღებდნენ და ქმნიდნენ ყალბ ამერიკელების პიროვნებებს, მართავდნენ სოციალური მედიის გვერდებსა და ჯგუფებს იმისათვის, რომ ამერიკული აუდიტორია მიეზიდათ. მოპასუხეები აქვეყნებდნენ ზიანის მომტან ინფორმაციას კანდიდატების შესახებ და 2016 წლის დასაწყისიდან შუა პერიოდამდე მათი ოპერაციები ტარდებოდა მაშინ კანდიდატი დონალდ ტრამპის მხარდასაჭერად და ჰილარი კლინტონის დასამცირებლად (United States of America VS Internet Research Agency LLC, 2018).

5.2. საფრანგეთი

რუსეთი ეცადა საფრანგეთის დემოკრატიაზე გავლენის მოხდენას დეზინფორმაციის, კიბერ შეტევებისა და კულტურული და პოლიტიკური გავლენის საშუალებით. მისი მიზანი იმ დროს პრეზიდენტობის კანდიდატის, ემანუელ მაკრონის, დისკრედიტაცია იყო. თუმცა, მიუხედავად რუსეთ - საფრანგეთის ძლიერი ისტორიული, პოლიტიკური და კულტურული კავშირებისა სხვა ევროპულ სახელმწიფოებთან შედარებით, საფრანგეთის პრეზიდენტი ემანუელ მაკრონი (თავად დეზინფორმაციისა და კიბერ შეტევების სამიზნე) თამაშობს წამყვან როლს ევროპაში კრემლის ჩარევის საწინააღმდეგოდ (Putin's Asymmetric Assault on Democracy in Russia and Europe: Implications for U.S. National Security, 2018, გვ. 121).

საქმე ისაა, რომ ბოლო წლებში საფრანგეთის პოზიცია უკრაინასა და სირიაში რუსეთის აგრესიასთან დაკავშირებით კრიტიკული გახდა. 2014 წელს მაკრონის წინამორბედმა, ფრანსუა ოლანდმა, შეწყვიტა რუსეთისათვის უკვე შევკეთილი 2 ფრანგული სამხედრო ხომალდის გადაცემა, 2016 წელს კი აღნიშნა რუსეთის თანამონაწილეობაზე ალეპოში

ჩადენის სამხედრო დანაშაულებზე (Michael Stothard, 2014). გარდა ამისა, 2017 წელს საფრანგეთის საგარეო საქმეთა მინისტრმა განაცხადა, რომ ევროკავშირის სანქციები რუსეთის წინააღმდეგ იქამდე უნდა დარჩენილიყო ძალაში, სანამ მინსკის შეთანხმება სრულად არ შესრულდებოდა (France says Russia sanctions to remain in place, 2017).

სხვა დასავლურ ევროპულ ძალებთან შედარებით, საფრანგეთი ნოყიერ ნიადაგს წარმოადგენს რუსული გავლენისათვის. მას ხანგრძლივი ურთიერთობები აკავშირებს რუსეთთან, რაც გამოხატება რუსულ - ფრანგულ კავშირებში პოლიტიკურ პარტიებში, უნივერსიტეტებში, კვლევით ორგანიზაციებსა თუ ჟურნალისტურ წრეებში. პრო - რუსულ გრძნობებს ამჟღავნებდა ფრანგული პოლიტიკური სპექტრი, განსაკუთრებით კი უკიდურესად მემარჯვენე, უკიდურესად მემარცხენე და ცენტრისტი მემარჯვენე პარტიები. ნათელი მაგალითია ეროვნული ფრონტი, მარინ ლე პენის ევროსკეპტიკური და ულტრანაციონალისტური პარტია, რომელიც მყარად იცავდა რუსეთის ქმედებებს სირიასა და უკრაინაში (France's Marine Le Pen urges end to Russia sanctions, 2017). პარტია ითხოვდა დასავლეთისა და რუსეთის უფრო დაბალანსებული ურთიერთობებს, განსაკუთრებით ისლამური საფრთხის გამო (Walt V. , 2017). რაც ყველაზე მთავარია, ეროვნულმა ფრონტმა დიად განაცხადა, რომ 9 მილიონი ევროს სესხი მიიღო მოსკოვში პირველი ჩეხურ - რუსული ბანკიდან, რომელსაც პრო - რუსი ოლიგარქები ფლობენ. ეს ყველაფერი კი მას შემდეგ მოხდა, რაც ფრანგულმა ბანკებმა უარი უთხრეს სესხის მიცემაზე მისი ისტორიულად ანტისემიტური და ექსტრემისტული პოზიციების გამო (Martin, 2014). 2017 წელს საფრანგეთში არჩევნების პირველ ტურამდე 1 თვით ადრე მარინ ლე პენი რუსეთში იმყოფებოდა, სადაც ვლადიმერ პუტინთან შეხვედრაზე განაცხადა, რომ მხარს უჭერდა რუსეთისათვის ევროკავშირის მიერ დაწესებული სანქციების შეჩერებას (Le Pen meets Putin ahead of French presidential election, 2017).

გარდა ყურადღებით დამყარებული კულტურული და პოლიტიკური კავშირებისა, კრემლმა გამოიყენა საინფორმაციო ომის დამატებითი ინსტრუმენტები 2017 წლის საფრანგეთის საპრეზიდენტო არჩევნებში ანტი - ევროპული გრძნობების გასაღვივებლად და ემანუელ მაკრონის დისკრედიტაციისათვის. გაერთიანებულ სამეფოში დაფუძნებულმა

კვლევითმა ჯგუფმა კომპანია ბაკამომ გამოიკვლია მედია საშუალებების გავლენა საპრეზიდენტო არჩევნებზე. კვლევისას გააანალიზდა 2016 წლის 1 ნოემბრიდან 2017 წლის 22 მაისამდე პერიოდში 1000 ზე მეტი მედია საშუალება, საიდანაც 800 არატრადიციული წყაროა, ასევე სოციალური მედიის 20 მილიონი პოსტი და საჯარო საუბრებისას 8 მილიონი გაზიარებული ლინკი. კვლევამ აჩვენა დაყოფა ტრადიციულ და არატრადიციულ მედია წყაროებს შორის. ეს უკანასკნელი დაფუძნებულია ძირითადი მედიის წინააღმდეგ ღრმა უნდობლობასა და წინააღმდეგობაზე. ყალბი ინფორმაციის ანალიზმა აჩვენა, რომ ის ორიენტირებულია ემოციურ საჭიროებებზე, როგორცაა ხალხის შიშები და სურვილი, რომ იყვნენ იდენტიფიცირებულები კონკრეტულ ჯგუფებთან. სწორედ ემოციური ასპექტის გამო სოციალური მედია ღიაა მანიპულაციებისათვის, რათა დაადასტუროს მიკერძოებები (biases). გარდა ამისა, ავტომატიზებული ანგარიშები ავრცელებდნენ ყალბ ამბებს და უმეტესი მათგანი ამჟღავნებს რუსულ გავლენას. დაბოლოს, არჩევნებთან დაკავშირებული დისკუსიები წყდებოდა საწინააღმდეგო ნარატივით, რომელიც ტრადიციულ მედიას და უწყებებს წარმოაჩენდნენ ელიტისტურად და სთავაზობდა დემოკრატიული და პლურალისტური სოციალური წესრიგის საწინააღმდეგო გამოსავალს (Summary of the French Election Social Media Landscape Report, 2017, pp. 1-2).

სწორედ არჩევნებიდან სამი კვირის შემდეგ, რუსეთის პრეზიდენტის საფრანგეთში ვიზიტის შემდეგ ვერსალის სასახლეში გამართულ პრესკონფერენციაზე ემანუელ მაკრონმა რუსული სახელმწიფო მედია პროპაგანდის წარმოებაში დაადანაშაულა. დასმულ კითხვაზე, თუ რატომ არ ჰქონდა კონკრეტულ რუსულ მედია საშუალებებს წვდომა საფრანგეთის პრეზიდენტის კამპანიაზე, მაკრონმა აღნიშნა, რომ „რუსეთი დღეს“ და „სპუტნიკი“ ნამდვილი ჟურნალისტებივით და ახალი ამბების სააგენტოებივით არ იქცევიან. ნაცვლად ამისა, ისინი პროპაგანდის ორგანოებად, ცრუ პროპაგანდის გამავრცელებლებად გვევლინებიან (Macron Camp Bars Russian News Outlets, Angers, 2018).

დეზინფორმაციის კამპანიების გარდა, რუსეთმა აქტიურად გამოიყენა კიბერ შეტევები, რომლებიც გერმანიის ბუნდესტაგისა და აშშ - ის ეროვნული დემოკრატიული კომიტეტის

ელექტრონული ფოსტების გაჟონვაში ბრალდებული რუსული ჰარეკული ჯგუფის მეშვეობით განხორციელდა. მაკრონის კამპანია გახდა APT28 - ის თავდასხმის სამიზნე (Leyden, 2017). სწორედ არჩევნებამდე რამდენიმე საათით ადრე ათობით ათასი ელექტრონული წერილი და სხვა დოკუმენტები (მათ შორის ყალბი) გამოქვეყნდა ინტერნეტ სივრცეში. მოპარული იყო 5 მთლიანი ელექტრონული წერილების ყუთი, მათ შორის რამდენიმე პირადი ელექტრონული ფოსტის ანგარიშიც (Hern, 2017).

როგორც ჩანს, აშშ - ის მაგალითის შემდეგ, ფრანგებმა დაიწყეს სერიოზული მზადება შესაძლო საგარეო ჩარევის თავიდან ასაცილებლად. 2016 წლის ოქტომბერში, მას შემდეგ, რაც რუსეთის მიერ ამერიკის ეროვნულ - დემოკრატიული კომიტეტზე ჰაკერული თავდასხმა და შესაბამისი ინფორმაციის გადინების ფაქტი მოხდა, საფრანგეთის ეროვნული კიბერ უსაფრთხოების სააგენტომ ყველა პოლიტიკური პარტია მიიწვია დახურულ ბრიფინგზე მანიპულაციის რისკის თაობაზე ცნობიერების ასამაღლებლად. სააგენტომ მათ მიაწოდა 20 გვერდიანი კიბერ უსაფრთხოების ერთგვარი სახელმძღვანელო. აქვე აღსანიშნავია, რომ სწორედ მარინ ლე პენის ეროვნული ფრონტი არ ესწრებოდა ბრიფინგს (Toucas, 2017).

თავი VI. თეორიული ჩარჩო

6.1. რბილი დაბალანსების თეორია

ძალთა ბალანსი რეალიზმის ერთ - ერთი ძირითადი პრინციპია. რეალისტების აზრით, სისტემურ დონეზე სახელმწიფოები უსაფრთხოებასა და სტაბილურობას ინარჩუნებენ დაბალანსების მეშვეობით. თანამედროვე საერთაშორისო სისტემის არსებობის დღიდან ამ ტექნიკას ძირითადი ძალები საკუთარი უსაფრთხოების მიზნით იყენებენ. ეს ინსტრუმენტი, რეალიზმის მსგავსად, ემყარება 4 მთავარ დებულებას: სახელმწიფოები ცდილობენ გადარჩნენ, როგორც დამოუკიდებელი ერთეულები; საერთაშორისო სისტემა ანარქიულია და არ ჰყავს ცენტრალური ხელისუფლება ინდივიდუალურ სახელმწიფოთათვის დაცვის შესათავაზებლად; ძალთა კონკურენცია საერთაშორისო პოლიტიკის მახასიათებელია; დაბოლოს, როდესაც ერთი სახელმწიფო ცდილობს, გახდეს დომინანტი, საფრთხის ქვეშ მყოფი ქვეყნები აყალიბებენ თავდაცვით კოალიციას, ან იღებენ შესაბამის სამხედრო საშუალებებს საშინაო ან საგარეო წყაროებიდან (Paul, 2005, გვ. 51).

დაბალანსება გულისხმობს ძლიერსა და სუსტს შორის დაპირისპირებაში განსხვავებების გათანაბრებას. სახელმწიფოები აბალანსებენ მაშინ, როდესაც იწყებენ ქმედებას იმისათვის, რომ გაურთულონ ძლიერ სახელმწიფოებს საკუთარი სამხედრო უპირატესობის სხვების წინააღმდეგ გამოყენება. მიზანი შესაძლოა იყოს ძლიერი სახელმწიფოს შეკავება თავდასხმისგან ან ომში მისი გამარჯვების პერსპექტივების შემცირება. ტრადიციული ხისტი დაბალანსება ცდილობს, შეცვალოს სამხედრო ბალანსი მიმდინარე ან უფრო ხშირად პოტენციურ კონფლიქტში სუსტი მხარისათვის სამხედრო შესაძლებლობების გაუმჯობესების ისეთი გზებით, როგორცაა ომში ალიანსის შექმნა, სამხედრო ძალების გაძლიერება, მოკავშირისათვის სამხედრო ტექნოლოგიების გადაცემა. თუმცა, სახელმწიფოებს ასევე შეუძლიათ ქვეყნებს შორის განსხვავებების გათანაბრება რბილი დაბალანსების მეშვეობით (Pape, 2005, p. 36).

საინტერესოა, რომ მეორე მსოფლიო ომის დასრულების შემდეგ მეორეხარისხოვანმა ძირითადმა ძალებმა სისტემურ დონეზე თითქმის დათმეს ტრადიციული ხისტი დაბალანსება, რომელიც ალიანსების შექმნასა და შეიარაღების გაზრდაში გამოიხატება. ეს კი ძირითადად იმიტომ ხდება, რომ მათ აღარ ეშინიათ სუვერენიტეტისა და არსებული უსაფრთხოების დაკარგვა ჰეგემონთან, როგორც ეს მე - 18 და მე - 19 საუკუნეების დროს ხდებოდა (Paul, 2005, p. 47). მაგალითისათვის, აშშ - ის მიმართ ტრადიციული დაბალანსების ნაკლებობა შესაძლოა აიხსნას აშშ - ის ჰეგემონიის ლიბერალური მახასიათებლებით, ასევე მისი ლიბერალურ - დემოკრატიული პოლიტიკური სისტემით და მეტოქე სახელმწიფოს ან სახელმწიფოთა კოალიციის არარსებობით, რომელთაც გააჩნიათ საკმარისი სამხედრო შესაძლებლობა, წინააღმდეგობა გაუწიონ აშშ - ს. ისეთ არალიბერალურ სახელმწიფოებს, როგორცაა რუსეთი და ჩინეთი, არ შეუძლიათ მოკავშირეების მოძებნა აშშ - ის დასაბალანსებლად, ლიბერალური სახელმწიფოები კი არ თვლიან საჭიროდ მის დაბალანსებას, ვინაიდან ვერ ხედავენ საფრთხეს აშშ - ის მზარდ ძალაში. ასევე, ორივე ტიპის სახელმწიფოებს (ლიბერალურსაც და არალიბერალურსაც) არ გააჩნიათ ამერიკულ საგარეო პოლიტიკაზე გავლენის მოხდენის უნარი ამერიკული და საერთაშორისო ინსტიტუტების მეშვეობით (Paul, 2005, გვ. 48).

მიუხედავად იმისა, რომ რბილი დაბალანსება ყველაზე მეტად უნიპოლარული პოლიტიკის ხელისშემწყობად მიიჩნევა, შესაძლებელია ისტორიაში სხვა მაგალითების პოვნაც. მართალია, ცივი ომის დროს აშშ - ის მიერ სსრკ - ის შეკავების სტრატეგია ითვლება სამხედრო სტრატეგიად, მაგრამ იმ პერიოდში რბილი დაბალანსების მაგალითად შეიძლება მივიჩნიოთ მარშალის გეგმა, მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ აშშ - ის ეკონომიკური დახმარების მასიური პროგრამა განადგურებული ინდუსტრიების, სასოფლო - სამეურნეო ტერიტორიებისა და ევროპისა და იაპონიის ქალაქების აღსადგენად. ეს ეკონომიკური ინსტრუმენტი კონკრეტულ ქვეყნებს დაეხმარა, გამკლავებოდნენ კლასთა ბრძოლისა და რევოლუციის კომუნისტურ დოქტრინებს. ასევე დასავლეთ ევროპა და იაპონია გააერთიანა ჩრდილო ატლანტიკურ სავაჭრო კავშირში (Pape, 2005, გვ. 37).

ცივი ომის დასრულების შემდეგ მეორეხარისხოვანმა დიდმა ძალებმა დაიწყეს ჩუმი, შეზღუდული ან არაპირდაპირი სტრატეგიების გამოყენება კოალიციების შექმნით ან საერთაშორისო ორგანიზაციებში დიპლომატიური ვაჭრობით. სწორედ ეს დიპლომატიური და ინსტიტუციონალური სტრატეგიები შეადგენს რბილი დაბალანსების შემადგენელ ნაწილებს (Paul, 2005, გვ. 58).

რბილი დაბალანსება ხდება შემდეგი გარემოებების არსებობის შემთხვევაში: ჰეგემონის ძალაუფლება და სამხედრო ქცევა დიდი შემფოთების საგანია, თუმცა ჯერ არ წარმოადგენს სერიოზულ გამოწვევას მეორეხარისხოვანი ძალების სუვერენიტეტისათვის; დომინანტი სახელმწიფო არის საჯარო სიკეთეების მთავარი წყარო როგორც ეკონომიკური, ისე უსაფრთხოების თვალსაზრისით, რომელსაც ჯერ ვერავინ ანაცვლებს; დომინანტ სახელმწიფოს არ შეუძლია სამაგიეროს გადახდა მარტივად, ვინაიდან სხვა ქვეყნების მიერ გამოყენებული დაბალანსების ქმედებები აშკარა არაა ან ეს სხვა სახელმწიფოები სამხედრო საშუალებებით პირდაპირ არ ემუქრებიან მის ძალაუფლებას (Paul, 2005, გვ. 59).

რბილი დაბალანსება მოიცავს რამდენიმე მექანიზმს: ეკონომიკური გაძლიერება, ტერიტორიის უარყოფა, ჩახლართული დიპლომატია და ხმამაღლა გაცხადება დამბალანსებელ კოალიციაში მონაწილეობის შესახებ. მიუხედავად იმისა, რომ ის ეყრდნობა არასამხედრო იარაღებს, მას მაინც შეუძლია უძლიერესი სახელმწიფოს სამხედრო ძლიერების შესუსტება (Pape, 2005, p. 36). მოკლედ მიმოვიხილოთ თითოეული მათგანი:

1. **ტერიტორიულ წვდომაზე უარის თქმა** - ყველასთვის ცნობილია, რომ უძლიერესი სახელმწიფოები ხშირად სარგებლობენ მესამე სახელმწიფოს ტერიტორიაზე წვდომით სახმელეთო ძალების განსათავსებლად და საჰაერო და საზღვაო ძალების გასატარებლად. ტერიტორიის წვდომაზე უარის თქმით შესაძლოა, შემცირდეს ძლიერი სახელმწიფოს გამარჯვების პერსპექტივები, მაგალითად ლოგისტიკური პრობლემების შექმნა ან იძულება, რომ იბრძოდეს მხოლოდ საჰაერო ან საზღვაო ძალით წარმოადგენს შეზღუდვებს, რომლებსაც შეუძლიათ ეფექტურად შეამციროს მთლიანი ძალა, რომელიც უფრო ძლიერ სახელმწიფოს შეუძლია მიმართოს სუსტის წინააღმდეგ.

2. **ეკონომიკური გაძლიერება** - ძლიერი ქვეყნების სამხედრო ძლიერება, რომლების დაბალანსებასაც ცდილობენ, გამომდინარეობს დიდი ეკონომიკური ძლიერებიდან. ერთი გზა გრძელვადიან პერსპექტივაში ეფექტური დაბალანსებისათვის შესაძლოა იყოს შედარებითი ეკონომიკური ძალის მიმართვა სუსტი მხარის მიმართ. შესაძლოა, ეს იყოს რეგიონული სავაჭრო ბლოკები, რომლებიც ზრდიან ვაჭრობას და ეკონომიკურ სიძლიერეს წევრებისათვის. თუ უძლიერესი სახელმწიფო ასეთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ბლოკებიდან გამოირიცხება, მისი საერთო ვაჭრობა და ზრდის ტემპები დაზარალდება.

3. **ჩახლართული დიპლომატია** - ძლიერ სახელმწიფოებსაც კი არ აქვთ სრული თავისუფლება, რომ დააიგნორონ მნიშვნელოვანი საერთაშორისო ორგანიზაციების წესები და პროცედურები, ან მიღებული დიპლომატიური პრაქტიკები საკუთარი მიზნების მხარდაჭერის დაკარგვის გარეშე. შესაბამისად, სახელმწიფოებს შეუძლიათ გამოიყენონ საერთაშორისო ინსტიტუტები და სპეციალური დიპლომატიური მანევრები იმისათვის, რომ გადადონ ძლიერი ქვეყნის ომის გეგმა და მისცენ სუსტ ქვეყანას დრო მოსამზადებლად. გადადების შემდეგ შესაძლოა საკითხი არარელევანტურად აღმოჩნდეს. განსაკუთრებით მაშინ, თუ ძლიერი სახელმწიფოც დემოკრატიულია, ჩახლართული დიპლომატია მუშაობს არა მხოლოდ სამხედრო შესაძლებლობების ბალანსზე გავლენის მოხდენით, არამედ ძლიერ სახელმწიფოში შიდა ოპოზიციის გაძლიერებით.

4. **დაბალანსების გადაწყვეტილების სიგნალები** - მეორეხარისხოვანი სახელმწიფოები, რომელთაც სურთ ძლიერი სახელმწიფოს წინააღმდეგ კოლექტიური ქმედება, აწყდებიან სირთულეს, რომ საჭირო კოლექტიური ქმედება შესაძლოა ვერ განხორციელდეს. რბილი დაბალანსება, გარდა მისი სარგებლიანობისა უნიპოლარული ლიდერის აგრესიის შესაკავებლად, შესაძლოა გამოდგეს ამ საკითხის მოსაგვარებლად საერთო დამაბალანსებელი ქცევის მოლოდინების კოორდინაციის გზით. ამასთანავე, რბილი დაბალანსების მთავარი მიზანი ძლიერი სახელმწიფოს მიმდინარე ქმედებების იძულება ან დაბრკოლება კი არაა, არამედ გადაწყვეტილების დემონსტრირება იმ გზით, რომელიც აჩვენებს სუპერძალის მომავალი ამბიციებისათვის წინააღმდეგობის გაწევის თავდადებას. შესაბამისად, ამ ტიპის ბალანსის წარმატების საზომი შესაძლოა მხოლოდ ის კი არაა, რომ

ერთადერთმა ძალამ მის კონკრეტული პოლიტიკის წარმოება შეწყვიტოს, არამედ მეტი ქვეყანა შეუერთდა თუ არა რბილი დაბალანსების კოალიციას უნიპოლარული ლიდერის წინააღმდეგ (Pape, 2005, გვ. 36-37).

თავი VII. ანალიზი

ნაშრომში დასმულ კითხვაზე, თუ რა განაპირობებს რუსეთის წარმატებას ჩაერიოს დასავლეთის დემოკრატიული სახელმწიფოების არჩევნებში სავარაუდო ჰიპოთეზად წარმოდგენილი იყო მოსაზრება, რომლის თანახმად, წარმატების ზრდა განპირობებულია აშშ - სა და ევროპის ქვეყნებში პოპულიზმის ზრდით. პოპულიზმი, რომელიც საინტერესო ფენომენს წარმოადგენს, საკმაოდ გავრცელებულია აშშ - სა და ევროპის ქვეყნებში, რასაც არაერთი ბოლო დროინდელი მოვლენა მოწმობს, მათ შორის აშშ - ის პრეზიდენტად დონალდ ტრამპის არჩევა. გარდა ამისა, საფრანგეთში ეროვნული ფრონტის გაძლიერებაც წარმოადგენს მნიშვნელოვან მაგალითს იმისა, რომ სახეზე გვაქვს პოპულისტური, განსაკუთრებით უკიდურესად მემარჯვენე, პარტიების მომძლავრება.

საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ რუსეთი აქტიურად ცდილობდა პოსტ - საბჭოთა სივრცეში მიმდინარე არჩევნებზე გავლენის მოხდენას, რაც ძირითადად პრო - რუსი კანდიდატების მხარდაჭერაში გამოიყენებოდა. ნატოსა და ევროკავშირის აქტიური გაფართოების შედეგად (განსაკუთრებით კი რუსეთის გავლენის სფეროში არსებულ სახელმწიფოებში და მეზობელ ქვეყნებში) და ასევე 2014 წელს ყირიმის ანექსიის შემდეგ სრულ იზოლაციაში მოხვედრილმა რუსეთმა მიმართა კარგად ნაცად ხერხებსა და მეთოდებს. მან დაიწყო იმავეს გაკეთება დასავლეთში, რასაც მანამდე პოსტ - საბჭოთა და პოსტ - კომუნისტურ ქვეყნებში აკეთებდა.

თავის მხრივ, რუსეთისათვის ევროპის სახელმწიფოებსა და აშშ - ში ნოყიერი ნიადაგი არსებობდა გავლენის მოსახდენად. კრემლმა შესაფერისი დრო შეარჩია მოწინააღმდეგე სახელმწიფოებზე გავლენის მოსახდენად. იმ პერიოდში საკმაოდ აქტუალური თემა იყო მიგრანტების საკითხი, რომლის შესახებაც ევროკავშირის სახელმწიფოთა შორის ცხარე დებატები მიდიოდა. ამასთანავე, რუსეთმა კარგად გამოიყენა ჰილარი კლინტონთან შედარებით დღეს უკვე პრეზიდენტ ტრამპის კეთილგანწყობილი დამოკიდებულება კრემლთან თანამშრომლობის შესახებ. გარდა ამისა, რუსეთს ჰყავდა მთავარი საყრდენი

ფრანგული ფრონტის სახით, რომელსაც საკმაოდ მწვავე პოზიცია აქვს მიგრანტთა საკითხთან დაკავშირებით. პარტიის ლიდერი მარინ ლე პენი საკმაოდ სკეპტიკურად უყურებდა ევროკავშირს და აცხადებდა, რომ სურდა, საფრანგეთისათვის დაებრუნებინა სუვერენიტეტი და ექცია წამყვან სახელმწიფოდ. იგივე მოხდა აშშ - ის შემთხვევაშიც, როდესაც დონალდ ტრამპი მოსახლეობას ანტიმიგრაციული პოლიტიკის გატარებას და ამერიკის კვლავ დიდ სახელმწიფოდ ქცევას ჰპირდებოდა .

საინტერესო ის არის, რომ რუსეთი სწორედ იმიტომ იყენებდა ჩარევას დასავლეთის დემოკრატიულ სახელმწიფოებში არსებულ სიტუაციის სათავისოდ და ცდილობდა, ერთგვარი შეეკავებინა ნატოსა და ევროკავშირის გაფართოება, რომ სხვანაირად შეუძლებელი იყო ორი ორგანიზაციის და დასავლური სახელმწიფოების დამარცხება. ამისთვის მან ფარულ თუ ღია საინფორმაციო ომს, კიბერშეტევებს და უცხო ქვეყნებში არსებულ პოპულისტურ მოძრაობებს იყენებდა. მთავარი მიზეზი ამისა კი ისაა, რომ მას სხვა გზა არ ჰქონდა. რუსეთს ფიზიკურად არ შეეძლო დასავლეთის შეკავება სამხედრო იარაღითა თუ სხვა საშუალებებით. ამის გამო მან მიმართა მარტივ, სამხედრო შეიარაღებასთან შედარებით იაფ ხერხებს, რომლებმაც წარმატებით იმუშავეს და მიაღწიეს წარმატებას აშშ - ისა და საფრანგეთის შემთხვევაში. მიუხედავად იმისა, რომ საფრანგეთი მეტად მომზადებული შეხვდა მომავალ საფრთხეს, თუმცა, რუსეთმა მაინც შეძლო არჩევნებში ჩარევა. მართალია, მისთვის სასურველმა კანდიდატმა ვერ გაიმარჯვა, მაგრამ მისმა განხორციელებულმა მეთოდებმა გარკვეულწილად გამოიღო შედეგი და საფრანგეთის პრეზიდენტობის კანდიდატს მეორე ტურში გადასვლის შესაძლებლობა მისცა.

დასკვნა

როგორც ზემოაღნიშნულიდან ჩანს, რუსეთი, რომელმაც საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ დაკარგა სუპერძალის სტატუსი, კვლავ ცდილობს მსოფლიოში საკუთარი გავლენის მოპოვებას, რაც მისი 2016 წლის საგარეო პოლიტიკის კონცეფციაშიც არის აღნიშნული. ამ მიზნის მისაღწევად ის იყენებს არაერთ მეთოდს, რომელთა ნაწილი საბჭოთა კავშირის მემკვიდრეობას წარმოადგენს. თუმცა, აქვე უნდა დავამატოთ, რომ ეს მეთოდები და საკუთარი საგარეო პოლიტიკური მიზნების მიღწევის ინსტრუმენტები, ტექნოლოგიების განვითარებასთან ერთად, უფრო მრავალფეროვანი გახდა. 1990 - იანი წლების შემდეგ რუსეთის პირველად მიზანს წარმოადგენდა მისი გავლენის გაფართოება პოსტ - საბჭოთა ტერიტორიებზე. ეს განსაკუთრებით მას შემდეგ გახდა აქტუალური, რაც ნატომ და ევროკავშირმა აღმოსავლეთით დაიწყეს გაფართოება.

2014 წლიდან რუსეთი აქტიურად გადაერთო დასავლეთის დემოკრატიულ სახელმწიფოებზე, რისი ერთ - ერთი მიზეზიც შესაძლოა იყოს ყირიმის ანექსიის შემდეგ მისთვის დაწესებული სანქციები და ქვეყანაში არსებული მძიმე ეკონომიკური მდგომარეობა.

საინტერესოა კითხვა, თუ როგორ ახერხებს რუსეთი სტაბილურ, განვითარებულ, დემოკრატიულ სახელმწიფოებში ჩარევას და რიგ შემთხვევაში წარმატებასაც აღწევს. შესაბამისად, ნაშრომის საკვლევ კითხვაზე, თუ რა განაპირობებს რუსეთის წარმატებას დასავლეთის არჩევნებში ჩარევისას, პასუხი არის ის, რომ ბოლო პერიოდში პოპულიზმის და დასავლეთის დემოკრატიული ინსტიტუტებისა თუ პოლიტიკური სისტემის მიმართ მზარდი სკეპტიციზმი გახდა მთავარი ხელშემწყობი ფაქტორი რუსეთისათვის. მისთვის ასეთ ქვეყნებში არსებული პრო - რუსი, ნაციონალისტი, ევროკავშირისადმი სკეპტიკურად განწყობილი ფიგურები და პოლიტიკური პარტიები მთავარ დასაყრდენს წარმოადგენს. ასე მოხდა ამერიკის შეერთებულ შტატებშიც, სადაც რუსეთმა გარკვეულწილად ხელი

შეუწყო პოპულისტი ლიდერის, დონალდ ტრამპის, გაპრეზიდენტებას, რაც მოახერხა მეორე საპრეზიდენტო კანდიდატის, ჰილარი კლინტონის, დისკრედიტაციის გზით.

ბიბლიოგრაფია:

Alina Polyakova, Spencer P. Boyer. (2018, 03). *The future of political warfare: Russia, the West, and the coming age of global digital competition*. Retrieved 06 13, 2018, from [https://www.brookings.edu:
https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2018/03/the-future-of-political-warfare.pdf](https://www.brookings.edu/https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2018/03/the-future-of-political-warfare.pdf)

Allison, J. (2017). *Creative Destruction*. Retrieved 06 19, 2018, from [http://bigthink.com:
http://bigthink.com/cornering-history/creative-destruction](http://bigthink.com/http://bigthink.com/cornering-history/creative-destruction)

Alperovitch, D. (2016, 06 15). *Bears in the Midst: Intrusion into the Democratic National Committee*. Retrieved 07 03, 2018, from [https://www.crowdstrike.com:
https://www.crowdstrike.com/blog/bears-midst-intrusion-democratic-national-committee/](https://www.crowdstrike.com/https://www.crowdstrike.com/blog/bears-midst-intrusion-democratic-national-committee/)

Anderson, E. (2018, 02 15). *Russia accuses Europe of meddling in presidential election*. Retrieved 06 03, 2018, from [https://www.politico.eu/:
https://www.politico.eu/article/russia-accuses-europe-election-meddling/](https://www.politico.eu/https://www.politico.eu/article/russia-accuses-europe-election-meddling/)

Andreas Rinke, P. C. (2016, 02 01). *German-Russian ties feel Cold War-style chill over rape case* . Retrieved 06 17, 2018, from [https://www.reuters.com:
https://www.reuters.com/article/us-germany-russia/german-russian-ties-feel-cold-war-style-chill-over-rape-case-idUSKCN0VA310](https://www.reuters.com/https://www.reuters.com/article/us-germany-russia/german-russian-ties-feel-cold-war-style-chill-over-rape-case-idUSKCN0VA310)

Assessing Russian Activities and Intentions in Recent US Elections. (2017, 01 06). Retrieved 06 22, 2018, from [https://www.dni.gov:
https://www.dni.gov/files/documents/ICA_2017_01.pdf](https://www.dni.gov/https://www.dni.gov/files/documents/ICA_2017_01.pdf)

Assessing Russian Activities and Intentions in Recent US Elections: The Analytic Process and Cyber Incident Attribution. (2017, 01 06). Retrieved 06 22, 2018, from [https://www.dni.gov:
https://www.dni.gov/files/documents/ICA_2017_01.pdf](https://www.dni.gov/https://www.dni.gov/files/documents/ICA_2017_01.pdf)

Berman, S. (2017). *Populism is a Symptom Rather than a Cause: The Decline of the Center-left and the Rise of Threats to Liberal Democracy*. Retrieved 06 20, 2018, from [https://fsi.stanford.edu:
https://fsi.stanford.edu/sites/default/files/populism_is_a_symptom_rather_than_a_cause_stanford_global_opulisms_conference.pdf](https://fsi.stanford.edu/https://fsi.stanford.edu/sites/default/files/populism_is_a_symptom_rather_than_a_cause_stanford_global_opulisms_conference.pdf)

Bonikowski, N. G. (2013). *Varieties of Populism: Literature Review and Research Agenda*. Retrieved 06 20, 2018, from [https://scholar.harvard.edu:
https://scholar.harvard.edu/files/gidron_bonikowski_populismlitreview_2013.pdf](https://scholar.harvard.edu/https://scholar.harvard.edu/files/gidron_bonikowski_populismlitreview_2013.pdf)

Brian Nichiporuk. (1999). *Strategic Appraisal - the Changing Role of Information in Warfare*. Santa Monica: Rand Corporation. Retrieved 06 14, 2018, from https://www.rand.org/pubs/monograph_reports/MR1016.html#download

Burke, J. (2014, 06 09). *Post-Soviet world: what you need to know about the 15 states*. Retrieved 07 07, 2018, from <https://www.theguardian.com>: <https://www.theguardian.com/world/2014/jun/09/-sp-profiles-post-soviet-states>

Casey, L. A. (2017, 11 3-4). *Is Russia a Threat to Western Democracy? Russian Intervention in Foreign Elections, 1991-2017*. Retrieved 06 19, 2018, from <https://fsi.stanford.edu>: https://fsi.stanford.edu/sites/default/files/is_russia_a_threat_to_western_democracy_russian_intervention_in_foreign_elections_1991-2017_.pdf

Diamond, L. (2016, 12 09). *Russia and the Threat to Liberal Democracy*. Retrieved 05 23, 2018, from <https://www.theatlantic.com>: <https://www.theatlantic.com/international/archive/2016/12/russia-liberal-democracy/510011/>

Dinç, P. (2016). *Mapping Populism: Definitions, Cases and Challenges to Democracy*. Istanbul: Istanbul Policy Center. Retrieved 05 13, 2018, from http://ipc.sabanciuniv.edu/wp-content/uploads/2016/10/IPM_MappingPopulismReport_28.10.16_web.pdf

Does a BEAR Leak in the Woods? (2016, 08 12). Retrieved 06 18, 2018, from <https://www.threatconnect.com>: https://www.threatconnect.com/blog/does-a-bear-leak-in-the-woods/#post_content

EU welcomes 10 new members. (2004, 05 01). Retrieved 07 07, 2018, from <http://edition.cnn.com>: <http://edition.cnn.com/2004/WORLD/europe/04/30/eu.enlargement/>

Everything you wanted to know about trolls but were afraid to ask. (2015, 11 04). Retrieved 07 03, 2018, from <https://share.america.gov>: <https://share.america.gov/trolls-everything-you-wanted-to-know/>

Fandos, N. (2016, 12 11). *Trump Links C.I.A. Reports on Russia to Democrats' Shame Over Election*. Retrieved 07 01, 2018, from <https://www.nytimes.com>: <https://www.nytimes.com/2016/12/11/us/politics/trump-russia-democrats.html>

Fildes, J. (2010, 12 07). *What is Wikileaks?* Retrieved 07 18, 2018, from <https://www.bbc.com>: <https://www.bbc.com/news/technology-10757263>

Foreign Policy Concept of the Russian Federation . (2016, 12 01). Retrieved 06 20, 2018, from http://www.mid.ru: http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptlCk6BZ29/content/id/2542248

Foreign Policy Concept of the Russian Federation. (2016, 12 01). Retrieved 06 21, 2018, from http://www.mid.ru: http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptlCk6BZ29/content/id/2542248

France says Russia sanctions to remain in place. (2017, 03 09). Retrieved 07 09, 2018, from <https://battlefordsnow.com: https://battlefordsnow.com/article/553521/france-says-russia-sanctions-remain-place>

France's Marine Le Pen urges end to Russia sanctions. (2017, 03 24). Retrieved 07 09, 2018, from <https://www.bbc.com: https://www.bbc.com/news/world-europe-39375969>

Galeotti, M. (2016, 05). *Putin's Hydra: inside Russia's Intelligence Services*. Retrieved 07 03, 2018, from http://www.ecfr.eu: http://www.ecfr.eu/page/-/ECFR_169_-_PUTINS_HYDRA_INSIDE_THE_RUSSIAN_INTELLIGENCE_SERVICES_1513.pdf

Galston, W. A. (2018, 03 08). *The rise of European populism and the collapse of the center-left*. Retrieved 07 14, 2018, from <https://www.brookings.edu: https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2018/03/08/the-rise-of-european-populism-and-the-collapse-of-the-center-left/>

German Prosecutors Say Russian Teen's Rape Claim Fabricated. (2016, 01 29). Retrieved 06 17, 2018, from <https://www.rferl.org: https://www.rferl.org/a/berlin-teen-rape-case-germany-russia/27518976.html>

Grand Jury Indicts Thirteen Russian Individuals and Three Russian Companies for Scheme to Interfere in the United States Political System. (2018, 02 16). Retrieved 06 17, 2018, from <https://www.justice.gov/: https://www.justice.gov/opa/pr/grand-jury-indicts-thirteen-russian-individuals-and-three-russian-companies-scheme-interfere>

Grand Jury Indicts Thirteen Russian Individuals and Three Russian Companies for Scheme to Interfere in the United States Political System. (2018, 02 16). Retrieved 06 17, 2018, from <https://www.justice.gov: https://www.justice.gov/opa/pr/grand-jury-indicts-thirteen-russian-individuals-and-three-russian-companies-scheme-interfere>

Hern, A. (2017, 05 08). *Macron hackers linked to Russian-affiliated group behind US attack*. Retrieved 07 10, 2018, from <https://www.theguardian.com>: <https://www.theguardian.com/world/2017/may/08/macron-hackers-linked-to-russian-affiliated-group-behind-us-attack>

Kanner, C. (1986). *Active Measures: A Report on the Substance and Process of Anti-U.S. Disinformation and Propaganda Campaigns*. Los Angeles: Los Angeles Times . Retrieved 06 17, 2018, from <http://insidethecoldwar.org/sites/default/files/documents/Soviet%20Active%20Measures%20Substance%20and%20Process%20of%20Anti-US%20Disinformation%20August%201986.pdf>

Kennan, G. F. (1948, 04 30). *George F. Kennan on Organizing Political Warfare*. Retrieved 06 14, 2018, from <https://digitalarchive.wilsoncenter.org/>:
<https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/114320.pdf?v=941dc9ee5c6e51333ea9ebbbc9104e8c>

Knight, B. (2016, 01 31). *Teenage girl admits making up migrant rape claim that outraged Germany*. Retrieved 06 17, 2018, from <https://www.theguardian.com>: <https://www.theguardian.com/world/2016/jan/31/teenage-girl-made-up-migrant-claim-that-caused-uproar-in-germany>

Le Pen meets Putin ahead of French presidential election. (2017, 03 24). Retrieved 07 09, 2018, from <http://www.france24.com>: <http://www.france24.com/en/20170324-marine-le-pen-visits-russia-french-presidential-election-putin>

Leyden, J. (2017, 04 25). *Kremlin-backed DNC hackers going after French presidential hopeful Macron*. Retrieved 07 10, 2018, from <https://www.theregister.co.uk>:
https://www.theregister.co.uk/2017/04/25/apt28_macron_hack/

Lohr, E. (2018, 02 20). *A Brief History of Russian Interference in Foreign Elections*. Retrieved 06 22, 2018, from <https://globalsecurityreview.com>: <https://globalsecurityreview.com/brief-history-russian-interference-foreign-elections/>

Lucan Ahmad Way, A. C. (2018, 01 08). *Russia has been meddling in foreign elections for decades. Has it made a difference?* Retrieved 05 20, 2018, from <https://www.washingtonpost.com>:
https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2018/01/05/russia-has-been-meddling-in-foreign-elections-for-decades-has-it-made-a-difference/?utm_term=.0edc3f553791

Macron Accuses Russian State Media Of 'Propaganda'. (2017, 05 29). Retrieved 07 10, 2018, from <https://www.rferl.org: https://www.rferl.org/a/macron-accuses-russian-state-media-of-propaganda/28517040.html>

Macron Camp Bars Russian News Outlets, Angers. (2018, 05 29). Retrieved 07 09, 2018, from <https://www.rferl.org: https://www.rferl.org/a/macron-accuses-russian-state-media-of-propaganda/28517040.html>

Madrid, R. L. (2008). *The Rise of Ethno - populism in Latin America: The Bolivian Case*. Retrieved 06 20, 2018, from <https://www.vanderbilt.edu: https://www.vanderbilt.edu/lapop/bolivia/2004-ethnopolitism.pdf>

Martin, A.-C. (2014, 12 05). *National Front's Russian loans cause uproar in European Parliament*. Retrieved 07 09, 2018, from <https://www.euractiv.com: https://www.euractiv.com/section/europe-s-east/news/national-front-s-russian-loans-cause-uproar-in-european-parliament/>

Masters, J. (2018, 02 26). *Russia, Trump, and the 2016 U.S. Election*. Retrieved 06 21, 2018, from <https://www.cfr.org: https://www.cfr.org/backgrounder/russia-trump-and-2016-us-election>

Masters, J. (2018, 02 26). *Russia, Trump, and the 2016 U.S. Election*. Retrieved 07 01, 2018, from <https://www.cfr.org: https://www.cfr.org/backgrounder/russia-trump-and-2016-us-election>

Michael Stothard, A. T. (2014, 11 25). *France suspends delivery of Mistral warship to Russia*. Retrieved 07 09, 2018, from <https://www.ft.com: https://www.ft.com/content/28ff1656-74a2-11e4-8321-00144feabdc0>

Mills, C. (2016, 12 15). *Kremlin Denies Putin's Involvement in Election Hacking*. Retrieved 07 01, 2018, from <https://www.usnews.com: https://www.usnews.com/news/world/articles/2016-12-15/russian-officials-deny-vladimir-putins-involvement-in-election-hacking#close-modal>

Mounk, Y. (2018, 03 04). *How populist uprisings could bring down liberal democracy*. Retrieved 07 13, 2018, from <https://www.theguardian.com: https://www.theguardian.com/commentisfree/2018/mar/04/shock-system-liberal-democracy-populism>

Mudde, C. (2007). *Populist radical right parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press. Retrieved 06 20, 2018, from <https://epdf.tips/populist-radical-right-parties-in-europe.html>

NATO Enlargement — A Case Study. (2017, 05 15). Retrieved 07 07, 2018, from <https://medium.com: https://medium.com/center-for-strategic-and-international-studies/nato-enlargement-a-case-study-c380545dd38d>

Nimmo, B. (2017, 03 11). *Lisa 2.0 How pro-Kremlin media in Germany have been using a new fake to justify an old one*. Retrieved 06 17, 2018, from <https://www.stopfake.org>: <https://medium.com/@DFRLab/lisa-2-0-133d44e8acc7>

Pape, R. A. (2005). Soft Balancing against the United States. *International Security*, 7-45. Retrieved 06 19, 2018, from <https://www.belfercenter.org>: https://www.belfercenter.org/sites/default/files/legacy/files/1019-is-30-1_final_02-pape.pdf

Paul, T. (2005). Soft Balancing in the Age of U.S. Primacy. *International Security*. Retrieved 07 07, 2018, from <http://sci-hub.tw/https://www.mitpressjournals.org/doi/abs/10.1162/0162288054894652?journalCode=isec>

Peterson, A. (2016, 07 22). *Wikileaks posts nearly 20,000 hacked DNC emails online*. Retrieved from <https://www.washingtonpost.com>: https://www.washingtonpost.com/news/the-switch/wp/2016/07/22/wikileaks-posts-nearly-20000-hacked-dnc-emails-online/?utm_term=.3429f3a3df0f

Putin deplores collapse of USSR. (2005, 04 25). Retrieved 07 07, 2018, from <https://www.bbc.com/news>: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/4480745.stm>

(2018). *Putin's Asymmetric Assault on Democracy in Russia and Europe: Implications for U.S. National Security*. Washington : Committee on Foreign Relations United States Senate. Retrieved from <https://www.foreign.senate.gov>: <https://www.foreign.senate.gov/imo/media/doc/FinalRR.pdf>

Roger C. Molander, A. R. (1996). *Strategic Information Warfare: A New Face of War*. Santa Monica: RAND. Retrieved 07 14, 2018, from https://www.rand.org/pubs/monograph_reports/MR661.html

(2017). *Russia Military Power - Building a Military to Support Great Power Aspirations*. Defense Intelligence Agency. Retrieved 06 19, 2018, from <http://www.dia.mil/Portals/27/Documents/News/Military%20Power%20Publications/Russia%20Military%20Power%20Report%202017.pdf>

Russian Election Interference: Europe's Counter to Fake News and Cyber Attacks. (2018, 05 23). Retrieved 06 22, 2018, from <https://carnegieendowment.org>: <https://carnegieendowment.org/2018/05/23/russian-election-interference-europe-s-counter-to-fake-news-and-cyber-attacks-pub-76435>

Rytz, H. (2017, 05 11). *The Rise of Populist Movements in the United States and Europe: Joint Challenge, Joint Answers Needed*. Retrieved 07 14, 2018, from <https://www.aicgs.org>: <https://www.aicgs.org>: <https://www.aicgs.org/2017/05/the-rise-of-populist-movements-in-the-united-states-and-europe/>

Sauter, J. Z. (2010, 12 09). *Everything You Need to Know About Wikileaks*. Retrieved 06 18, 2018, from <https://www.technologyreview.com>: <https://www.technologyreview.com/s/421949/everything-you-need-to-know-about-wikileaks/>

Schneier, B. (2017, 05 23). *Who Are the Shadow Brokers?* Retrieved 06 18, 2018, from <https://www.theatlantic.com>: <https://www.theatlantic.com/technology/archive/2017/05/shadow-brokers/527778/>

Service, R. (2017, 11 15). *Russia is meddling in western politics as it has nothing to lose*. Retrieved 05 20, 2018, from <https://www.theguardian.com>: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2017/nov/15/russia-meddle-western-politics-putin-superpower>

Simon Shuster, S. I. (2018, 02 21). *A Former Russian Troll Explains How to Spread Fake News*. Retrieved 06 17, 2018, from <http://time.com>: <http://time.com/5168202/russia-troll-internet-research-agency/>

Smith, P. A. (1989). *On political war*. Washington DC: National Defense University Press. Retrieved 06 13, 2018, from <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a233501.pdf>

(1981). *Soviet "Active Measures": Forgery, Disinformation, Political Operations*. Washington D.C.: United States Department of State Bureau of Public Affairs. Retrieved 06 21, 2018, from <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP84B00049R001303150031-0.pdf>

(1981). *Soviet Active Measures: Forgery, Disinformation, Political Operations*. Washington D.C.: United States Department of State Bureau of Public Affairs. Retrieved from <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP84B00049R001303150031-0.pdf>

(2017). *Summary of the French Election Social Media Landscape Report*. London: Bakamo Social. Retrieved 07 10, 2018, from <https://www.bakamosocial.com/frenchelection/>

Tankard, C. (2011, 08). Persistent threats and how to monitor and deter them Colin Tankard. *Network Security*, 16-19. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com>: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1353485811700861>

Torre, C. d. (2007, 08 31). *The Resurgence of Radical Populism in Latin America*. Retrieved 06 20, 2018, from <http://www.flacsoandes.edu.ec>: http://www.flacsoandes.edu.ec/sites/default/files/agora/files/1215098051.carlos_de_la_torre_1_0.pdf

Toucas, B. (2017, 05 30). *The Macron Leaks: The Defeat of Informational Warfare*. Retrieved 07 10, 2018, from <https://www.csis.org>: <https://www.csis.org/analysis/macron-leaks-defeat-informational-warfare>

Tsantarliotis, P. (2016, 07). *Identification of Troll Vulnerable Targets in Online Social Networks*. Retrieved 06 14, 2018, from <https://www.semanticscholar.org/>:
<https://pdfs.semanticscholar.org/a7e7/954cc2d38b8daf7a9f2e3da2b37da7cc7c11.pdf>

Turchi, M. (2014, 11 24). *The National Front wins the Russian millions*. Retrieved 06 17, 2018, from <https://www.mediapart.fr>: <https://www.mediapart.fr/journal/france/221114/le-front-national-decroche-les-millions-russes>

United States of America VS Internet Research Agency LLC. (2018, 02 16). Retrieved 07 03, 2018, from <https://www.justice.gov>: <https://www.justice.gov/file/1035477/download>

Walkowiak, E. (2017). *Russia's meddling in the French elections: How and why?* Retrieved 07 07, 2018, from <https://electionwatch.unimelb.edu.au>: <https://electionwatch.unimelb.edu.au/articles/russias-meddling-in-the-french-elections-how-and-why>

Walt, V. (2014, 11 25). *French National Front Secures Funding From Russian Bank*. Retrieved 06 17, 2018, from <http://time.com>: <http://time.com/3605080/russia-france-national-front/>

Walt, V. (2017, 01 09). *Why France's Marine Le Pen Is Doubling Down on Russia Support*. Retrieved 07 09, 2018, from <http://time.com>: <http://time.com/4627780/russia-national-front-marine-le-pen-putin/>

What does France's National Front stand for? (2014, 05 28). Retrieved 06 18, 2018, from <http://www.france24.com/en>: <http://www.france24.com/en/20140528-france-national-front-policy-eu>

What is WikiLeaks. (2015, 11 03). Retrieved 06 18, 2018, from <https://wikileaks.org>:
<https://wikileaks.org/What-is-Wikileaks.html>

Whittle, S. K. (2004). *"Conquest from within": a Comparative Analysis between Soviet Active Measures and United States Unconventional Warfare Doctrine*". Retrieved 06 20, 2018, from <https://www.hsdl.org/c/>.

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Irma Kilasonia

Foreign country's populism as a foreign policy instrument - Russian
interference in western democratic countries elections

Diplomacy and International Politics

Submitted to obtain a Master degree in Diplomacy and International Relations

Supervisor: Eka Akobia, Associate Professor, PHD in International Relations

Tbilisi, 2018